

LUTHERSK KIRKETIDENDE

INNHOLD

Å miste prester / Av forvaltere kreves det at de viser troskap / Trosopplæring som mot-reformasjon / En pompøs og formastelig produkt plassering / Jesu kropp, nei takk! / Skapelsesberetningen, juleevangeliet og garnet / Carissimi og Bispemøtet – en kort replikk / Mer om kirkesplittelse i seksual-etikken / Fra bokfronten / Fra bispedømmerådene og Kirke departementet

SØNDAGSTEKSTEN

4. søndag i openberringstida – Andreas Johansson

Kyndelsmesse – Martin Hunsager

Såmannssøndagen – Espen Andreas Hasle

Carissimi utgjør et betydelig fellesskap av prester innen den norske kirke.

Å miste prester

Carissimi utgjør et betydelig fellesskap av prester innen den norske kirke. Selv om prestene i dette fellesskapet har ulik grad av engasjement i sin kritikk av den kirken de gjør

tjeneste i, deler de en alvorlig bekymring for kirkens teologi og dermed også for dens framtid. I tillegg til det teologiske ubehaget kommer en uttalt smerte over å bli marginalisert og ikke

lyttet til av kirkens ledere. Resultatet kan bli at flere dyktige prester forlater kirken. I hovedsak har konflikten og kommunikasjonen gått mellom Carissimi og biskopene, i direkte møter med enkeltbiskoper eller med Bispe-møtets arbeidsutvalg. Det som særlig er blitt tematisert, er ønsket om alternativt tilsyn for prester som ikke har tillitt til egen biskops åndelige tilsyn. Forløpet av disse møtene er i liten grad blitt gjort tilgjengelig for offentligheten. Carissimi har likevel gitt uttrykk for at de ikke har opplevd å bli lyttet til i disse samtalene. Hvordan biskopene har opplevd samtalene, er vanskeligere å vite, men samtalene er blitt beskrevet som utdypende og inviterende til dialog. Biskopene har så langt opptrådt lojale og støttende overfor hverandre innad i kollegiet. Selv om virkelighetsbeskrivelsen er ulik, er det mye som tyder på at kontakten mellom Carissimi og biskopene er fastlåst, og at tålmodigheten er redusert på begge sider.

Jeg deler ikke Carissimis syn på nødvendigheten av alternativt tilsyn. Ikke desto mindre kjenner jeg et sterkt engasjement for at samtalen med kirkens ledere skal holdes i gang og kvalitetssikres slik at beslutninger ikke blir tatt på for dårlig grunnlag eller ut fra utilstrekkelige kommunikasjonsmønstre. Så vidt jeg vet, har det ikke i disse samtalene vært brukt noen medierende fasilitator som kunne ivareta samtalenes modus av en gjensidig lyttende respekt. Når interessemotsetningene er store, slik de er i denne konflikten, blir det desto viktigere nettopp å *føre samtaler*. Det er en stor forskjell på det å føre samtaler og det å forhandle. Hvis det er slik at møtene mellom Carissimi og biskopene i hovedsak har hatt preg av forhandlinger, har de så langt ikke lyktes. Hvis man imidlertid møttes uten en klar forhandlingsagenda, men i større grad brukte dialogens metodikk, ville det i hvert fall være mulig å oppnå det Carissimi hevder at de ikke har oppnådd, nemlig å bli lyttet til med interesse. Et skifte av modus kan potensielt også gjøre biskopenes anliggender mer forståelige for Carissimi. Kanskje må det en tredjepart inn, ikke for å være forhandlingsmekler, men for å sikre at samtalen blir ført på en hensiktsmessig måte. Det er prinsipielt alltid lærerikt å lytte til andre med interesse; det

eneste du risikerer er å bli klokere. Til en reell samtale trenger du ikke å ha med løfter eller innrømmelser det ikke er dekning for. Men da trenger du heller ikke å ha med den bastante engstelsen for å miste ansikt eller bli lurert til noe du egentlig ikke vil. Det eneste du trenger å ha med, er forpliktelsen til å ville bli kjent med den andres tenkemåter, følelser og standpunkter.

Det er særlig to grunner til at denne samtalen fortjener å bli tatt opp igjen, i en annen modus og med en annen organisering. Den første grunnen er åpenbar. Det ville være et stort tap for kirken om en betydelig gruppe gode prester sluttet i sin tjeneste fordi de opplevde at det ikke var rom for deres klassiske, konservative

Siden det er biskopene som har størst makt i relasjonen, bør de forvisse seg om at de har hørt og forstått Carissimi rett.

teologi. Den andre grunnen handler om makt og marginalisering. Jeg har vanligvis ikke så stor sans for at et mindretall raskt tyr til marginaliseringsbegrepet når beslutninger ikke går deres

vei. Jeg mener også det er grunnlag for å si at homofile og lesbiske har lidd mer under marginalisering og utstøtelse i forhold til kirken, enn det konservative prester har gjort. Her er det imidlertid snakk om en gruppe prester som ikke har gjort så mye annet enn å holde fast på teologiske standpunkter som var allmenne for en generasjon siden. Siden det er biskopene som har størst makt i relasjonen, bør de forvisse seg om at de har hørt og forstått Carissimi rett.

Det er et stadig sterkere fremholdt ideal i utøvelse av lederskap, at den som leder, bør lytte med interesse til dem en er leder for. Et lyttende lederskap har både en pedagogisk og en psykologisk iboende gevinst. Det pedagogiske ligger i at den som lytter, har bestemt seg for å bli belært, i stedet for å forberede motargumenter. Det psykologiske ligger i erfaringen av å bli tatt på alvor som myndige samtalepartnere. Jeg har tiltro til at både Carissimi og biskopene har kapasitet til å føre en slik samtale, og at de vil gjøre det for kirkens skyld.

SJUR ISAKSEN
Sjur.Isaksen@mf.no

*Redaksjonen ønsker alle våre lesere,
bidragsytere annonsører og andre
kontakter en velsignet Kristi Fødsels-
fest og alt godt for det nye året.*

Av forvaltere kreves det at de viser troskap

Ordinasjonstale

AV PER OSKAR KJØLÅS, BISKOP I NORD-HÅLOGALAND

Kjære menighet, gjester og tilreisende til denne presteordinasjonen!

Nåde være med dere og fred fra Gud, vår Far, og Herren Jesus Kristus!

Jeg har gledet meg til denne høytidsdagen. Det er en stor dag i menigheten og for Den norske kirke og alle oss som er til stede. Vi skal vigsle en ny prest til tjeneste i Nord-Hålogaland bispedømme, til tjeneste som sokneprest i denne menigheten og dette prostiet.

Ordinanden er prøvd og funnet vel skikket til prestedtjeneste. Nå skal vi få være med på denne hellige handling. Presteordinasjoner i dette fylket forekommer ikke så ofte. Den siste var her i 2003. I bispedømmet har vi heller ikke mange presteordinasjoner i året. Dette er den første. Derfor gleder vi oss stort.

Kjære ordinand!

Det er ikke bare kirkens dag og vår dag i dag. Det er først og fremst din dag. I dag begynner et nytt kapittel i ditt liv. Du vigsles til prest i Den norske kirke. Helt siden jeg traff deg for tre år siden, har jeg visst at du kunne bli en god prest. Det har du siden vist gjennom din prestevikartjeneste og ditt målbevisste arbeid mot denne dagen. Jeg er glad for at du har kommet til denne dagen. Jeg er også stolt av deg. Velkommen skal du være til den hellige prestedtjeneste! Kirken tar imot deg med åpne armer og med stor glede.

Du har vandret et stykke vei før du er kommet hit. Du er ingen nybegynner i livet. Du har en lang vandring bak deg. Nå står du her som et modent menneske, et menneske som

har skiftet yrke og karriere. Men du vet hva du vil satse på den siste delen av ditt yrkesaktive liv. Du har tatt et bevisst valg. Din vei til preste-tjenesten har ikke gått etter en blyantstrek. Den har vært krokete. Du har erfaring fra et helt annet menighetsliv enn du nå skal gå inn i. Det har du prøvd, men du har kommet til at det er dette du vil. Det er ikke tilfeldig at det skjer, for Gud har vært med deg og ledet deg gjennom livet. Noen annen forklaring på hvorfor du er her i dag, finner jeg ikke. Du har møtt mennesker i andre forsamlinger og i vår kirke, som har betydning mye for deg, og noen av dem er her i dag. For dem må det være en stor glede å se deg bli vigslert til prest.

Dette er ikke din første tjeneste i kirken. Du er utdannet diakon. Siden er det blitt preste-vikartjeneste. Fortsatt liker du å studere. Det skal du bare fortsette med. Men nå er du her. Du er blitt vist tillit i kirken, og du har vist deg denne tilliten verdig.

Dette er heller ikke din første vigsling i kirken. Utgangspunktet for din tjeneste i kirken er den hellige dåp. Den er din første vigsling. Den har du sammen med alle andre døpte. Dette skal fylle deg med ydmykhet: Vi står alle i samme tjeneste for Gud. Alle vi som er døpt, er kalt til å forkynne Kristus i ord og handling. Derfor er denne vigslingen en påminnelse til alle oss som er til stede, om at Gud har kalt oss i vår dåp fra mørket til lyset, til å være tjenere for Gud.

Men i kirken er det bruk for noen spesielle tjenester. Fra den første kristne tid har det vært slik. Noen ble tatt ut til å være apostler, profeter, evangelister, hyrder og lærere. Det har vært forskjellige oppgaver og nådegaver. Alt skal tjene menigheten og det enkelte menneske til oppbyggelse i troen.

Gud har innsatt en særskilt tjeneste i vår kirke med å forkynne evangeliet og forvalte sakramentene. Det er for at mennesker skal få del i den frelsende tro og bli bevart i troen. Det er denne særskilte tjenesten, preste-tjenesten, du skal vigsles til i dag.

Du er tilsatt som sokneprest i denne menigheten, og du har allerede begynt i stillingen med biskopens fullmakt. Nå er du klar til å ta et nytt skritt – å få bekreftet ditt kall som prest ved kirkens vigsling til tjenesten. Du skal fra nå av ikke gjøre noe annet enn du gjorde i går – å ha

ansvar for menighetens preste-tjeneste, Gud til ære og menigheten til gagn. Men det er allikevel en forskjell på i går og i dag. I går fungerte du som prestevikar. Men i dag blir du vigslet til denne tjenesten. Det betyr at du nå får kirkens offisielle kall, vigsling, forbønn og utsendelse til det oppdraget du allerede har prøvd. Når vi nå skal be om at Gud må styrke deg i troen, dyktiggjøre deg i din gjerning og gi deg tjenes-tens nådegave, så tror vi at det skjer. Morgendagen blir nok ikke så forskjellig fra gårsdagen. Men vigslingen til prest skal gi deg rett til dette oppdraget og større frimodighet og tydelighet i din tjeneste.

Du har sikkert merket forventningene til deg og din preste-tjeneste. Du har fylt den godt allerede. Men hva er det egentlig som forventes av deg nå?

Apostelen Paulus svarer for deg: "Så skal dere se på oss som Kristi tjenere og forvaltere av Guds mysterier. Av forvaltere kreves det at de viser troskap." 1 Kor 4,1-2.

Du er ikke først og fremst ansatt i Den norske kirke som tjenestemann. Din fremste oppgave er ikke administrasjon og alle slags aktiviteter. Det er viktig at du er et trivelig og godt utrustet menneske. Det er utmerket om du er en dugelig person som det tales vel om. Men du skal først og fremst søke etter dybden i preste-tjenesten, så du kan bli en riktig prest.

Hva betyr det? Det betyr at du helt og fullt må leve i vår tid. Du skal være et helt naturlig og vanlig menneske, blant andre mennesker i denne menigheten. Du skal ikke være en museumsgjenstand eller en røst fra fortiden. Det ønsker du heller ikke å være.

Samtidig skal du leve i evigheten. Du skal være radikalt umoderne, leve blant Bibelens skikkelser, helgener og engler.

Vær moderne utenpå, i måten å leve på, tenke og tale. Men vær tidløs i hjertet. Jo mer du ligner et ekte menneske, desto bedre er det, et menneske som er helt, personlig, ydmyk, åpen og ærlig.

Men det trenges ingen prestevigsling for å være et sånt menneske. Da kan du klare deg med sunt folkevett og personlig modenhet. Men også en prest skal ligne et ekte menneske. Slik var Jesus, vårt forbilde og vår Herre. Han var et sant menneske med alle disse egen-skapene.

En lege skal kjenne til alle slags sykdommer. Men legen trenger ikke å lide av dem. Slik er det også med en prest. Det er viktig at en prest kjenner vår tid og vår tids sykdommer. Men selv skal presten være frisk, av Guds nåde, så presten kan være redskap for Guds legedom.

Å være prest gir ingen selvopphøyelse. Tvert imot skal vigsling til prestatjeneste føre til en alvorlig skjerpelse. Det er ett eneste krav som reiser seg: "Av forvaltere kreves det at de viser troskap."

Det som nå skal skje, er noe guddommelig. Du skal nå love å være Kristi tjener og forvalter av Guds hemmeligheter. Da føres våre tanker til den tjeneste du skal gjøre med Guds ord og sakramenter. Du stiller nå ditt liv, tid og krefter, kunnskaper og erfaringer til disposisjon for Kristus. Det er ham du skal vise troskap.

Du har sikkert allerede opplevd at mennesker du møter, forteller om de forskjellige prestene som har vært i denne menigheten før deg, hva de har betydd, og hvordan de var. Alle har på sin måte satt spor etter seg her.

Ikke kopier dem. Vær deg selv. Men ha et godt grep med den ene hånden om Bibelen. Bruk den ikke som et stridsvåpen mot mennesker. Men åpne den for å gi trøst, formaning og veiledning. Å trenge inn i gudsordet er grunnleggende for den som skal være forkynder og lærer.

Med den andre hånden skal du ta et godt grep om nattverdalken. Den formidler Guds nåde, den som er til Guds ære og mennesker til salighet. Dette er de to viktigste grep du gjør som prest. Ingenting kan erstatte grepet om Bibelen og nattverdalken.

Du vil alltid måtte leve i spenningen mellom det moderne og det tidløse, livet her og evigheten, for du har noe å formidle, som er helt annerledes. Derfor trenger menigheten deg.

Det som nå skjer i ditt liv, er helt spesielt og vil aldri skje igjen. Ta vare på dette øyeblikket! Bær alltid med deg minnet om denne gudstjenesten, til glede og frimodighet som Kristi tjener!

Gud velsigne din prestatjeneste!

Tor Johan Grevbo

DEN KRISTNE TRO EN LITEN HÅNDSREKNING

En kortfattet, enkel og personlig fremstilling av kristen tro, preget av forfatterens lange erfaring som sjelesørger i møte med tro og tvil.

"En viktig bok som kan bli til nytte og hjelp for mange. Med få ord er innholdet i den kristne tro formulert uten at dybden er tapt. Kjernen i kristendommen belyses gjennom mange nye formuleringer. Preget av forfatterens lange erfaring som samtalepartner, er troen gjort nær og relevant for mennesker med ulike livserfaringer."

Helga Haugland Byfuglien,
preses i Bispemøtet i Den norske kirke

Kr 99,-

Trosopplæring som motreformasjon

AV ÅDNE NJÅ, DR. THEOL., SOKNEPREST I BRØNNØYSUND

Dåpsopplæring er noe av det viktigste som skjer i kirken. Sånn sett er det bra at vi har fått en opplæringsplan i Den norske kirke nå når ikke lenger skolen har dette ansvaret. Det oppsiktsvekkende med *Gud gir – vi deler. Plan for trosopplæring* (2010) er imidlertid at den ikke bare er en ny plan, men også langt på vei en ny bekjennelse i forhold til den vi etter ordinasjonen og kirkeretten er forpliktet på. Ny er for så vidt denne bekjennelsen ikke. Det ironiske er at planen på vesentlige punkter har mer til felles med de tradisjonene reformatorene tok et oppgjør med, enn med evangelisk-luthersk kristendom.

Tro i luthersk betydning er ikke en menneskelig gjerning eller kvalitet, men den av Ånden skapte tillitsrelasjon til Jesus Kristus. Troen er å motta Guds nåde i og med evangeliet og sakramentene, og dermed innlemmes i Jesu Kristi død og oppstandelse. Dette er bakgrunnen for at Luther kaller trosrettferdigheten en "fremmed rettferdighet" som sett fra menneskets side er "passiv". Når vi ved troen lever under nåden, blir vi frie til å elske Gud og medskapningen uten å ha vår egen selvrettferdighet for øyet. Den fromheten som da springer frem, kan ikke identifiseres med troen, men må forstås som troens frukt i og med det alminnelige skapelseslivet. Dette er bakgrunnen for at det i lutherdommen bør hete "dåpsopplæring" og ikke "trosopplæring". Det dreier seg ikke om at den dømte opplæres i troen, men motsatt at den troende opplæres i dåpens nåde. Dåpsopplæring er øvelsen i å motta messen som Guds nåde og få del i Kirkens bønn og bekjennelse, og dermed bli fri

til å sette hele livet og all fromhet inn under takksigelsens og tjenestens perspektiv.

Dersom vi går til *Plan for trosopplæring*, finner vi et annet trosbegrep enn det lutherske – som allerede blir antydning ved at det ikke lenger heter dåpsopplæring. I innledningen henvises det riktignok til et sitat fra Luther, der troen bestemmes som Adams dødelse og det nye menneskets fremstigning. Det oppsiktsvekkende er imidlertid at denne konfliktfylte dobbeltbevegelsen blir omtolket til å være et generelt vekstprinsipp: "Trosopplæring er å legge til rette for at den dømte kan leve og vokse i et livsforhold til den treenige Gud" (s 4). Kristenmennesket er ikke lenger fullt ut synder og fullt ut rettferdig, men snarere på en gradvis forbedringsreise. Synden og døden blir således tatt ut av betraktningen som fundamental-kategorier og blir redusert til kun enkeltmomenter ved kristenlivet. Derfor er det ikke uventet at det lutherske nådebegrepet praktisk talt er fraværende og snarere er blitt erstattet av et humanistisk dannelsesbegrep. "Trosopplæringen er en dannelsesprosess der oppdragelse, undervisning, kultur- og tradisjonsformidling og kristen tro i praksis spiller sammen" (s 5).

Også i luthersk sammenheng kan det snakkes om "kristen dannelse", men da nettopp ikke i den humanistiske betydningen, men snarere i betydningen "helliggjørelse" som ikke er personlig fremgang, men den stadig voksende erkjennelsen av at jeg er en synder overfor Gud og kun har Kristi rettferdighet å støtte meg på. Kristen dannelse er en vekst "nedover" – i selvdødelse, ved at jeg erkjenner meg som

synder under Guds frelsende dom og stadig mer mister med selv i kjærlighetens tjeneste. Tilsvarende er syndefallet et fall "oppover" – i selvforherligelse, ved at jeg forneker å være synder og søker å unnfly døden, dommen og kjærlighetens konkrete fordring. I helliggjørelsens selvdødelse vokser skapelseslivets godhet frem – de gode gjerninger som jeg gir Gud og ikke meg selv æren for, og den skyld jeg kjenner i møte med de onde gjerninger. I syndefallets selvforherligelse vokser ondskaper frem – de onde gjerninger som jeg gir andre skylden for, og de gode gjerninger som jeg selv tar æren for.

Helt i tråd med den humanistiske dreiningen er trosbegrepet i *Plan for trosopplæring* ikke lenger et mottakelsesbegrep, men i all hovedsak et handlingsbegrep. Det gjennomgående mantraet er "tro i praksis". I forlengelse av det aktivistiske trosbegrepet og humanistiske dannelsesbegrepet snakkes det om troen som en "ressurs til å tolke og møte livets ulike sider og for utvikling av egen identitet" (s 5). Så blir da også "livsmestring" et hovedbegrep når trosopplæringen innholdsmessig skal bestemmes. Typisk nok forstås sang og kunst primært som et middel til "å uttrykke seg selv" (s 16) og settes ikke i sammenheng med mottakelse og takksigelse, som ville være naturlig i en luthersk sammenheng. Kronen på verket er at gudbilledligheten ikke knyttes til nåden og gudsforholdet, men til evnen til å bidra med noe: "Alle er skapt likeverdige i Guds bilde. Alle har samme menneskeverd og har noe å bidra med." (s 28) Kort sagt: Det luthersk-reseptive trosbegrepet er blitt erstattet av et humanistisk-produktivt begrep.

Trosopplæringsplanen er udelt positiv til "de frivillige organisasjonene". Hvis det var snakk om misjonsforeninger, bibelgrupper, gudstjenestekor o.l., ville dette selvsagt ikke være et problem, men det tenkes her på "aktivitetstilbud i form av kulturvirksomhet, lag og foreninger for barn og unge" (s 33). Dette svarer helt med en dannelsesorientert kristendom hvor det blir en trostildragelse å skape trygge og gode steder for "kristelig" livsutfoldelse. For lutherdommen er denne type subkulturelle religiøsitet fremmed, annet enn i unntakstilstander – som for eksempel under forfølgelser. Det er ikke kirkens oppdrag å opp-

rette kultur- og aktivitetstilbud, men å kalle inn til nåden i messen og ut til tjenesten i og med livets alminnelighet. Fordi kulturen alltid vil være preget av gjerningsrettferdighet, vil et grensetilfelle være at kirken på en særlig måte er kallet til å omslutte dem som nettopp ikke evner å være særlig aktive eller la seg danne: håpløst syke, skrøpelige, kriminelle og andre som til enhver tid er "de minste". For lutherdommen vil en dannelsesorientert klubbkristendom representere et dobbelt frafall: Frafallet fra messen – som blir forstått som menneskelig gjerning og ikke Guds nåde, og frafallet fra skapelsen – som blir forstått som formløs inntil den gjennomgår en kristelig dannelses. Og da ender det som regel også med et tredje frafall: Frafallet fra de minste. Det er en gedigen utfordring at store deler av kirkeledelsen er gjennommarinert i klubbkristendom og representerer denne type ulutherske dannelseskristendom.

Disse betraktningene betyr selvsagt ikke at kultur og dannelses ikke er viktig for lutherske kristne, men bare at disse momentene hører hjemme på skapelsens plan og som sådan ikke er kirkens oppgave å tilveiebringe – bortsett fra å fastholde at også alt dette må betraktes som Guds gave og ikke menneskelig konstruksjon. For evangelisk-luthersk kristendom er det derimot rettferdigjørelsen av nåde ved tro imot enhver gjerningsrettferdighet, som er sentrum. "For av nåde er dere frelst, ved tro. Det er ikke deres eget verk, men Guds gave." (Ef 2,8) I lutherdommen står og faller alt på at det skjelves rett mellom gudsrelasjon og verdensrelasjon. Enhver sammenblanding av disse forholdene vil være et tegn på at rettferdigjørelseslæren dypest sett er forlatt. Når kirken ikke har nåden og evangeliet i sentrum, er den ikke lenger Kristi Kirke – selv om den aldri så mye bidrar til dannelses og livsmestring. Den er blitt verdslig kvasireligion.

Luther tok avstand fra all teologi som forsto nåde og tro som menneskelig besittelse. Det oppsiktsvekkende er at trosopplæringsplanen opererer med et trosbegrep som har mer til felles med senmiddelalderlig katolisisme enn med reformatorisk kristendom. Troen er blitt habitus, og messen er blitt menneskelig gjerning. Det er en historiens ironi at Luther spiller en større rolle i moderne katolsk teologi

enn han gjør i reformarbeidet i Den norske kirke. Det opprinnelige liturgiforslaget (2008) og trosopplæringsplanen (2010) representerer en type motreformasjon – på humanistiske og nypietistiske premisser. Liturgireformen er takk og lov begynt å komme på rett spor, og nå er det viktig at det også skjer for dåpsopplæringen. Men da må biskopene komme på banen som bekjennelsesforpliktete tilsynsmenn, og kirkerådet må langt mer seriøst enn tidligere vektlegge teologisk faglighet. Det er

også god grunn til å begrense de kirkelige rådernes makt og myndighet inntil de oppgir forsøket på å omforme landets evangelisk-lutherske folkekirke til en uevangelisk aktivitetsforening. Alt i kirken må rettes inn på dette ene, å formidle Guds nåde i og med evangeliet og sakramentene slik at mennesket ved troens mottakelse daglig kan dø bort fra synden og oppreises i Åndens sfære – og dermed kan tjene Gud i kall og stand som en takksigelsens offergave.

En pompøs og formastelig produktplassering

AV SOKNEPREST BIRGER H. FOSSUM

Vi har fått en perm som kalles "Liturgien i dag." Forlaget – jeg lar med vilje navnet være unevnt – sier at permen vil "pryde alterbordet og berike kirkerommet" (Er Riksantikvaren konsultert?) og "har et hendig format og er velegnet både når liturgen leder liturgien fra alteret og andre steder." Dem om det. Jeg vurderer både pryden, berikelsen og hendigheten ganske annerledes.

Alterboken av 1883 målte i oppslått stand ca. 550 cm² og kunne lett holdes åpen i én hånd. Alterboken av 1920 målte oppslått ca. 850 cm², ringpermen med 1977-liturgien ca. 975 cm², gudstjenestebøkene fra 1992 ca. 920 cm². Samlepermen fra 2011 dekker i oppslått stand ca. 1.250 cm², eller omlag 2 ganger høvelig størrelse, og må helst holdes med begge hender. Den har *slett ikke* et hendig format.

Prisen er omlag 5 ganger den nødvendige. En enkel, masseprodusert ringperm i A5-format er litt mindre og koster ca kr 40. Den er ikke like storslagen; til gjengjeld er den heller ikke utstyrt med forlagslogo. Forlagets innsigmigrende framstøt med produktplassering

på alteret bør avvises som den formastelse det er. Liturgisk utstyr har til nå vært fritt for den slags – og bør fortsatt være det.

Permen pryder slett ikke alterbordet. Den breier seg der, og den beriker framfor alt og alle produsenten. Dette er råflott avfallsproduksjon. Jeg setter permen til side – til kirkerommet skal den ikke i min hånd! Til dem som likevel velger å bruke permen, bør forlaget lage en egnet klebelapp – i skamrød farge – som kan settes over logoen.

En verdig stedegjøring av liturgien er at lokal ordning er for hånden i kirken i en enkel, praktisk, rimelig og *anonym* perm. Vi har langt viktigere saker å bruke store penger på i kirken enn produktplasseringer av denne typen. God liturgi kjennetegnes da heller ikke ved den gedigne boken, men ved den gode samhandlingen.

Hvem bestemte at prester skulle utstyres med en aldeles unødig kostbar og uhåndterlig perm til den nye liturgien – og hvem så sitt snitt til å utstyre den med forlagslogo? Forlaget er i ferd med å gjøre seg herostratisk berømt, dessverre i samarbeid med Kirkerådet.

Jesu kropp, nei takk!

AV HEIDI FRICH ANDERSEN, SOKNEPREST I STEIGEN

Jeg er blant dem som ikke er udelt begeistret for den nye bibeloversettelsen – "fader" til "far", "legeme" til "kropp" osv. Intensjonen er god – vi skal komme nærmere det språk folk snakker i dag. Men hva er resultatet? Et språk som langt fra oppleves sakralt! Jeg ønsker å lese, og be over, ord som kjennes sakrale, og det tror jeg det er mange som gjør.

Skal jeg nå få Jesu "kropp" i nattverden? Kropp, med hud, hår, svette og det som verer er? Er det ikke et hellig oppstandelseslegeme jeg skal ta i mot? Skal man nå redusere nattverden til – ja, unnskyld at jeg støter noen – til

kannibalisme?! Jeg eter så visst ingens kropp! Og hvis man nå har som intensjon å lage et mer daglignært Fadervår, så kan man jo starte slik: "Hallois fattern... Erru der oppe i himmærn..." eller: "Hallo pappa..." Jeg minner om at det ikke er uten grunn den jevne mann og kvinne tradisjonelt har motsatt reformer av ymse slag i kirken. Vi ønsker ikke "gatespråk" i det hellige rom. Privat kan enhver be som en vil, og i direkte tale snakke/preke slik det er mest hensiktsmessig. Men spar meg for banalitetene i omtalen av det hellige. Og Jesu kropp spiser jeg ikke!

Skapelsesberetningen, juleevangeliet og garnet

AV ANDERS ASCHIM OG HANS-OLAV MØRK, BIBELOVERSETTERE, BIBELSELSKAPET

Det har vært en glede å oppleve den entusiastiske mottakelsen av Bibel 2011, Bibelselskapets nye oversettelse av tekstene i Det gamle og Det nye testamentet. Nå er det tid for diskusjon om oversettervalgene. Takk til Laila Riksaasen Dahl, som i LK 21/2011 åpner denne samtalen ved å stille spørsmål om nyoversettelsen av tre tekster, spørsmål vi gjerne besvarer.

1. Første Mosebok 2,4. "Før sto det 'Dette er fortellingen om himmelen og jorden da de ble skapt. På den tid Herren Gud skapte jorden og himmelen, fantes det ikke en busk...'. Dette er nå endret til 'Dette er historien om himmelen og jorden da de var skapt, på den tid Herren Gud hadde laget jorden og himmelen. Det fantes ikke en busk...' Det lille 'ble' som erstattes

av 'var' gir store endringer i forståelsen av hvordan de to fortellingene er å forstå i forhold til hverandre," skriver Dahl.

Det viktigste argumentet for forandringen ligger i den hebraiske frasen som innleder 2,4: *ella toledot*. Den forekommer ytterligere 9 ganger i 1 Mos. alltid i begynnelsen av en tekst-enhet, og blir ellers oversatt "Dette er NNs slektshistorie". Den norske bibelforskeren Terje Stordalen har drøftet stedet utførlig i artikkelen "Genesis 2,4. Restudying a *locus classicus*" i Zeitschrift für die Alttestamentliche Wissenschaft 104 (1992), 163–177.

En grunn til at denne endringen vekker oppmerksomhet, er nok at den rokker ved noe av barnelærdommen til teologiske kandidater, Julius Wellhausens klassiske hypotese om de fire kildene bak Mosebøkene. Ifølge den er 1 Mos 1,1–2,4a Presteskriftets skapelsesberetning, mens Jahvistens skapelsesfortelling begynner med 2,4b. Tilsynelatende vender Bibel 2011 tilbake til 1930-oversettelsen som ikke tok hensyn til Wellhausens resultater. Men Stordalens argumentasjon er ikke uforenlig med kildesondring. For egen del oppfatter han 2,4 som en redaksjonell "bro", skrevet nettopp for å skjøte sammen skapelsesberetningen i 1 Mos 1 med Eden-fortellingen i kap. 2–3.

2. **Lukas 2,7** slutter med ordene "for det var ikke husrom for dem". Dahl spør om det ikke av norsspråklige grunner heller burde stått "det var ikke husrom for dem noe sted" eller "for det fantes ikke husrom til dem". Kjernen i Luk 2,7b er ordet *katalyma* som kan ha flere betydninger i Septuaginta og NT. I påskefortellingene betegner det rommet der Jesus feiret påskemåltid med disiplene (Mark 14,14; Luk 22,11). I Septuaginta betegner det et nattlosji for veifarende (1 Sam 1,18, i en passasje som bare finnes i LXX; jfr. 2 Mos 4,24; Jer 14,8), men også telhelligdommen i ørkenen (2 Mos 15,13; 2 Sam 7,6; 1Kron 17,5). Dessuten spise-

rom, løvehule og ly for sauer (1 Sam 9,22; Jer 32,38; 40,12). Verbalet *katalyma* oversettes i NT med "å ta inn hos" eller "være gjest hos" (Luk 9,12; 19,7).

Setningsdelen som nå er oversatt med "for det var ikke husrom til dem", er strukturert slik på gresk: "fordi det ikke var rom til dem i *to katalyma*". Siden vi har ønsket å ligge tettest mulig på kildeteksten, har vi ikke ønsket å ta inn språklige representasjoner for ord som ikke står der. Samtidig har vi ønsket en åpen oversettelse der teksten er åpen. I dette tilfellet er det vanskelig å fastslå hva den eksakte betydningen av *katalyma* er. "Noe sted" innfører et letemotiv som ikke er tydelig til stede i teksten. "Fantes" er mulig, men kanskje litt overtydelig? Det er krybben som er det tydelige symbolet i juleevangeliet, og som dette setningsleddet viser tilbake til.

3. **Markus 1,18**. Her har den greske teksten flertallsform, *ta diktya*. Dahl spør om det var språklig usikkerhet på hvilken norsk flertallsform som en skulle foretrekke (garna eller garnene), som gjorde at man til slutt valgte entall, "garn", som oversettelse her. Det kan vi faktisk bekrefte at det var. Et notorisk problem i normeringen av det norske bibelspråket på bokmål har vært a-endelsene. Målet har vært et moderat bibelspråk, rent normeringsmessig. Men hva betyr det? Flertallsformen av *diktyon*, "fiskegarn", ble et problem på norsk. "Garnene" føltes av oversettelsesutvalget som en for konservativ form. "Garna" ble et formmessig fremmedelement i en tekst der a-endelser i intetkjønn flertall ellers ikke finnes, annet enn i "barna". Ofte har det vært mulig å bruke den ubestemte flertallsformen "garn" som en inkluderende form (Matt 4,21; Mark 1,19; Luk 5,2.4), men ikke på dette stedet. Her ble ubestemt entall valgt ut fra tanken om at den kan fungere inkluderende på samme måte.

Carissimi og Bispemøtet – en kort replikk

AV CHRISTOFER SOLBAKKEN, BISPEMØTETS GENERALSEKRETÆR

I LK nr 21/2011 kommenterer Dag Øivind Østereng både Bispemøtets og Stavanger biskops håndtering av Carissimis anliggender. Enkelte påstander om faktiske forhold fortjener en kort replikk.

Premissbommert

Innledningsvis er Østereng opptatt av det han kaller Bispemøtets "premissbommert" i sak BM 28/8, at Carissimi-nettverket er en reaksjon på Kirkemøtets vedtak i 2007. Innsteget i Bispemøtets vedtak var imidlertid ikke Carissimi-oppropet, men en mer generell vurdering av den kirkelige situasjon på det tidspunkt.

Det som står i Bispemøtets vedtak, er at "vedtaket i Kirkemøtet 2007 om tilsetting av personer som lever i homofilt partnerskap, har gitt nye utfordringer. Det finnes en uro i kirken som får ulike uttrykk."

At Kirkemøtevedtaket ga nye utfordringer, og at det fantes og finnes en uro i kirken, er en kjensgjerning. Carissimi-gruppen er bare en del av dette. Også innad i bispekollegiet var det uro knyttet til vedtaket og utfordringene som fulgte av dette.

Dialog

"Verken BM eller BMs utvalg hadde noen som helst slags dialogisk kontakt med oss fram til vedtaket i BM sak 28/08 ble fattet," hevder Østereng. Han unnlater imidlertid å omtale at Bispemøtet inviterte representanter for Carissimi til en samtale tidlig på året 2008.

I protokollen fra sak BM 3/08 (januar) heter det at "Bispemøtets arbeidsutvalg inviterer representanter for underskriverne av oppropet 'For enhetens skyld' til en samtale om tilsynstjenesten." Denne samtalen fant sted 11. februar 2008 og beskrives i utvalgsrapporten som en utdypende samtale.

Fra Bispemøtets side var dette en invitasjon til dialog. På møtet fikk Bispemøtets arbeidsutvalg, supplert med daværende Bjørgvin-biskop Ole D. Hagesæther, anledning til å bli grundigere presentert for Carissimis opprop, og samtale om de kirkelige og teologiske anliggender som ble reist.

Når Bispemøtet senere behandlet saken, var biskopene samstemte i at løsningen var å finne lokalt, i dialog mellom den enkelte prest og biskop. Etter dette har det også vært ført samtaler i bispedømmer hvor dette har vært aktuelt.

Delegert tilsyn?

Østereng skriver i sin artikkel om "delegert tilsyn". Bispemøtets vedtak er nøye med ikke å bruke en slik terminologi. I vedtaket heter det at "ett element i en lokal løsning kan være at biskopen utpeker en prost til å stå i en særskilt rådgivnings- og veiledningsrelasjon til angjeldende medarbeider når det anses tjenlig."

Etter vår kirkes orden står enhver prest under tilsyn av den regionale biskop. Men hvis en prest "ikke kan akseptere biskopen som ... åndelig leder", slik Østereng skriver, så åpner Bispemøtets vedtak for at biskopen kan vurdere å utpeke en prost til å stå i en særskilt rådgivnings- og veiledningsrelasjon. Hvorvidt biskopen finner dette tjenlig, i samråd med den prest det gjelder, må avgjøres lokalt i hver enkelt situasjon. Det samme gjelder hvordan dette skal tilrettelegges og innholdsbestemmes, og hvorvidt det evt. skal suppleres med andre komponenter.

Det er fortsatt Bispemøtets håp at dette kan bidra til å imøtekomme den prest som strever med samvittigheten, og hjelpe til å gjøre det mulig å fortsette i prestedtjenesten.

Mer om kirkesplittelse i seksualetikken

Svar til Carissimi

AV HARALD HEGSTAD

I forrige nummer av LK gir initiativtakerne bak Carissimi, Knut Alfsvåg, Joachim F. Grün, Sverre Langeland og Dag Øivind Østereng, en respons på min lederartikkel fra april i år (LK nr. 8/11) om kirkesplittelse i seksualetikken. I lederartikkelen utfordret jeg Carissimis forståelse av uenighet i homofilspørsmålet som kirkesplittende i en slik forstand at det umuliggjør nattverdfelleskap. I sitt svar gjentar og utdyper Carissimi sine synspunkter.

Før jeg kommenterer svaret, vil jeg si at det er med en viss ulyst jeg tar opp debatten med Carissimi. Slik jeg oppfatter det, står jeg sammen med gruppen og dens talsmenn i det grunnleggende synet på ekteskap og samliv. Det vi diskuterer, er ikke dette spørsmålet i og for seg, men konsekvensene av uenighet i dette spørsmålet. Jeg er redd for at hvis den diskusjonen blir for dominerende, kan den ta oppmerksomheten bort fra diskusjonen om selve saksspørsmålet. Til syvende og sist er det den diskusjonen som er den viktigste.

I min lederartikkel problematiserte jeg Carissimis påstand om at uenighet i synet på homofil samliv må føre til opphør av nattverdfelleskap, og utfordret til en bedre begrunnelse for dette. I sitt svar viser Carissimi til dokumenter de tidligere har publisert, og mener de derfor har overholdt sin begrunnelsesplikt. Jeg har for min del lest både de opprinnelige dokumentene og mye av det talsmennene for Carissimi senere har skrevet, men synes ikke at saken blir

klarere av den grunn. Heller ikke i sitt svar i LK synes jeg de kommer særlig lenger, annet enn å gjenta ting som allerede er sagt.

Carissimi peker på at jeg ikke tar stilling til Carissimis viktigste påstand, nemlig at det foreligger vranglære. Spørsmålet om vranglære er imidlertid like vanskelig og flertydig som spørsmålet om kirkesplittelse. Slik Carissimi bruker disse begrepene, synes det å være snakk om et entydig enten-eller. Enten er kirken splittet, eller den er det ikke. Enten handler det om vranglære eller om et uttrykk for den rene lære. Jeg skal ikke undersøke at dette er en tenkemåte som har atskillig presedens i luthersk sammenheng. Det betyr at uenighet enten handler om det grunnleggende i evangeliet, og der alternative synspunkter er vranglære som gjør kirkefelleskap umulig, eller det handler om adiafora der uenighet ikke har noen betydning for forståelsen av evangeliet. Anvendt på forskjellen mellom lutherdommen og andre konfesjoner ender man med et slikt utgangspunkt lett opp i en konfesjonalisme der ens eget standpunkt blir fasit som andre konfesjoner måles ut fra (jfr. Leiv Aalen).

Som et ledd i den økumeniske tilnærming mellom kirkesamfunnene er forståelsen av kirkesplittelse, og dermed av vranglære, blitt mer nyansert. Forskjeller mellom kirkesamfunnene er i denne sammenheng blitt forsøkt forstått som uttrykk for "differensiert konsensus", der fortsatte ulikheter ikke er til

hinder for kirkefelleskap. I spørsmål som fortsatt skiller, har man reist spørsmål om hvor grunnleggende slike forskjeller er. Når fortsatte læremessige forskjeller ikke er til hinder for kirkefelleskap, er det fordi de ligger på et annet nivå enn det helt grunnleggende, og enigheten dermed er tilstrekkelig til å si at vi står sammen om det samme evangelium. En liknende tenking mener jeg det også bør være mulig å legge til grunn for forståelsen av indrekkelige læreforskjeller.

Et problem med forståelsen av homofili-spørsmålets status er at det så vidt jeg kjenner til, ikke har vært et tema for splittelse tidligere i kirken historie. Kirken har stått sammen i å avvise homofili og har stort sett hatt støtte for dette i den allmenne kultur. Derfor har man heller ikke tatt stilling til hvor avgjørende enighet i dette spørsmålet er for kirken enhet. Selv om avvisning av homofili har en lang tradisjon bak seg, har ikke påstanden om spørsmålets kirkesplittende karakter nødvendigvis den samme tradisjon bak seg, rett og slett fordi det ikke har vært tematisert på denne måten før. Derfor blir Carissimis henvisning til en samlet kirkelig tradisjon av begrenset verdi.

For den som deler et tradisjonelt kirkelig syn på saksspørsmålet, vil naturligvis et annet syn måtte forstås som "gal", eller for den saks skyld som "vrang" lære. Hvorvidt det dreier seg om "vranglære" i betydningen av at det ikke lenger er enighet om innholdet i evangeliet, er imidlertid noe som må begrunnes bedre enn det jeg synes Carissimi til nå har gjort.

I de forsøk på begrunnelser som Carissimi gjør, både i sine tidligere dokumenter og i sitt siste innlegg, ser jeg to argumentasjonslinjer. Den ene går på at det nye synet i homofili-spørsmålet tillater synd og dermed står for en billig nåde som truer evangeliet. Problemet med dette argumentet er at de som står for det nye synet, har en annen oppfatning av hva som er synd i dette konkrete spørsmålet. Det handler altså ikke (nødvendigvis) om ulik forståelse av forholdet mellom synd og nåde eller lov og evangelium, men om hva som er synd i dette konkrete tilfellet. Dermed er vi tilbake til spørsmålet om i hvilken grad vi kan leve med ulike syn på hva som er synd, som jeg forsøkte å reise i lederartikkelen. I stedet for å ta opp dette spørsmålet foretar Carissimi her en

sirkelslutning ved å si at "selve kirkesplittelsens faktum er ytterligere et bevis på at denne synd står i en annen kategori" (s 560), når det nettopp er det berettigede ved å la dette spørsmålet føre til splittelse vi diskuterer.

Jeg synes nok også man overser alvoret i andre moralske spørsmål som vi faktisk har greid å leve med ulike oppfatninger om. Et spørsmål som griper inn i kjernen av ett av de ti bud, er spørsmålet om det er rett av en kristen å gjøre militærtjeneste. Mange kristne (hele kirkesamfunn som menonittene, og også mange i vår egen kirke) mener det alltid er synd å drepe et annet menneske. Andre mener tekster som Rom 13 gir staten rett til å ta liv, og at en kristen kan gjøre det på statens vegne i en militær forsvarssituasjon. Jeg husker for øvrig feltpresten på besøk i skolelaget, som hevdet at pasifisme var vranglære. Hvorfor har vi kunnet leve sammen med ulike oppfatninger i forståelsen av det femte bud, mens det er utelukket å gjøre det i forståelsen av det sjette?

Den andre argumentasjonslinjen handler om kjønnspolariteten som grunnleggende i et kristent menneskesyn og dermed om et kristent syn på ekteskapet. Denne argumentasjonslinjen henger naturligvis sammen med den første, men jeg synes likevel Carissimi for enkelt antar et ulikt syn i spørsmålet om hva som er synd, nødvendigvis må bety ulikt syn i spørsmålet om kjønnspolaritet/ekteskap. Også den liberale delen av Lærenemnda (bortsett fra ett medlem) sluttet seg til en avvisning av en likestilling av homofilt samliv og ekteskapet mellom mann og kvinne. "Det er bred enighet i nemnda om at ekteskapet mellom kvinne og mann er uttrykk for den orden i skaperverket som gir seg av kjønnsdifferensieringen," heter det i nemndas uttalelse. Så vidt jeg vet har heller ikke biskop Erling Pettersen, som særlig har kommet i Carissimis skuddlinje, gitt uttrykk for noe annet standpunkt i dette spørsmålet. En ting er å påstå noe om konsekvenser av et syn; noe annet er det å tillegge noen et syn de ikke har gitt uttrykk for, og dermed påstå at det finnes en splittelse som ikke nødvendigvis er til stede.

En differensiert forståelse av vrang lære og dermed av kirkesplittelse, som jeg her har tatt til orde for, betyr *ikke* at det ikke foreligger splittelse i dette spørsmålet. Det er alvorlig og setter

felleskapet i kirken på en alvorlig prøve når man har ulikt syn på hva som er synd i viktige samlivsetiske spørsmål. Men jeg er altså ikke overbevist om at det handler om en uenighet som nødvendigvis umuliggjør nattverdfelleskap med hverandre.

Samtidig må jeg innrømme at situasjonen nok blir enda vanskeligere hvis Bispemøtet og Kirkemøtet i neste runde oppgir en kristen lære om ekteskapet ved å innføre en samkjønnet vigselsturgi. Forhåpentligvis vil det være mulig å stå sammen med mange av dem som har hatt et annet syn på homofilt samliv, i et forsvar for forståelsen av ekteskapet som en ordening for samlivet mellom mann og kvinne.

Carissimi betegner sin visjon som det å skape "to rom" i Den norske kirke, ett for dem med det nye syn og ett for dem med det gamle. Dette er nok den delen av Carissimis tenking som jeg skjønner minst av. Hva slags ekklesiologi og hva slags forståelse av Den norske kirke er det her som ligger bak? Hvis man virkelig mener at et bestemt syn representerer en vranglære som gjør at det ikke lenger foreligger enighet om evangeliet, skjønner jeg ikke hvordan man kan tenke seg at det kan være plass for et slikt syn i den samme kirke, selv i et annet

"rom". Det eneste logiske ville være å kreve biskop Pettersen og andre som lærer som ham, avsatt – i alle fall som sitt primære synspunkt. Spørsmålet er om man her egentlig lenger oppfatter Den norske kirke som kirke i kvalifisert forstand, eller om man i linjen fra en gammel-dags statskirketenking heller oppfatter den som et slags ytre organisatorisk rammeverk for kirken i teologisk forstand. Når reaksjonene mot Carissimi har vært såpass lite imøtekommende fra både Bispemøtet og andre, kan det nok ha sammenheng med at man her aner en tenking som er vanskelig å forene med Den norske kirkes ekklesiologiske selvforståelse. Det grunnleggende synspunkt i det reformarbeid som har preget Den norske kirke fram mot stadig større selvstendighet i forhold til staten, er jo nettopp at den er et trossamfunn og en kristen kirke i kvalifisert forstand, ikke bare et statens religionsvesen eller et organisatorisk overbygg over ulike former for religionsutøvelse. En tenking som vil konstruere en kirke med ulike rom for teologier som gjensidig anser hverandre for vranglære, og for fellesskap som ikke kan ha nattverdfelleskap med hverandre, synes vanskelig å forene med en slik grunnforståelse.

Nye teksttrekker – prekenhjelp fra Luther!

Sjur Isaksen

ORDET GJENNOM ÅRET

Evangeliebetragtninger over andre teksttrekke

Ordet gjennom året er tenkt som en hilsen til mennesker som gjerne vil forberede seg til gudstjeneste, som forkyrnere eller tilhørere. Den kan også brukes til samtalegrupper eller som en personlig andaktsbok.

Tittelen henspeiler på den praktiske innretningen boken har fått, der evangeliebetragtningene er ordnet etter kirkeåret. Samtidig er *Ordet* et av de mange navn på Jesus. *Ordet* møter oss i alle årets dager og lover sitt nærvær så lenge det telles dager og år på jorden.

Kr 298,-

Luther Forlag

Besøk oss på: www.lutherforlag.no

FRA BOKFRONTEN

Sverre Stoltenberg:

Når fellesskapet belastes

Om medarbeiderkonflikter i menighet og forsamling

Luther forlag, 2011

Hva gjør man når arbeidsfellesskapet blir grenseløst, og det forventes at man er som en stor familie? Eller når konflikter blir åndeliggjort og uenighet blir fortolket som åndskamp?

Sverre Stoltenberg er kjent for mange for sin innsats innenfor pastoralklinisk utdanning og arbeidsveiledning for prester. Med boken *Når fellesskapet belastes* utvider han perspektivet og gir med utgangspunkt i fellesskapet et viktig bidrag til å tørre å se og ta på alvor medarbeiderkonflikter i kirke og menighetsliv.

Forfatterens grunnholdning er at konflikter i seg selv ikke nødvendigvis er farlige. Leseren blir minnet om viktig kunnskap som ofte blir glemt i kampens hete: Konflikter kan ikke unngås, og det er nyttig å kunne være uenig. Det avgjørende blir å kunne leve med forskjeller og uenighet på en konstruktiv måte. Alle som har vært involvert i en medarbeiderkonflikt, vet at dette ikke er enkelt. Når konflikten oppstår i en menighetssammenheng, kan forventninger om hva et kristent fellesskap skal være, bidra til så vel løsninger som til å forverre situasjonen. Desto viktigere blir det å kunne ha et nøkternt blikk. Når jeg leser denne boken, tenker jeg at den kan bidra til akkurat det. I tillegg gir den meg tro på at det kan nytte å arbeide med fastlåste situasjoner – og det er ikke så verst.

Boken er lettlest og innsiktsfull. Eksempler og øvelser gjør at den kan fungere som en arbeidsbok å lese på egen hånd eller i fellesskap. Den kan med fordel brukes også i et forebyggende perspektiv. Øvelsen "Hvilke normer preger arbeidsmiljøet" er et eksempel på konkrete grep som etter min mening kan være nyttige også der man ikke har uttalte konflikter. Å arbeide forebyggende vil kunne avdekke potensielle konfliktsituasjoner og gi et bilde av ulikheter man ikke viste fantes der. Ikke alle ledere er like gode til å kjenne igjen en gryende konflikt, eller å avlese at noen av arbeidskollegene sliter med å være en del av fellesskapet.

Stoltenberg skriver bredt med eksempler fra ulike menighetskulturer, kirkesamfunn og organisasjoner. Det gjør at mange kan kjenne seg igjen. Eksemplene er gjennomgående gode, selv om personene i dem i noen tilfeller kan virke litt karikerte. Forfatterens tro på at det må være mulig å arbeide respektfullt sammen til tross for ulikt syn på menighetsliv og trospraksis, kan også fremstå som litt vel optimistisk. Der vil finnes grenser for hvilke ulikheter man i en arbeidssammenheng er villig til å leve med, og dette må selvsagt også tas på alvor.

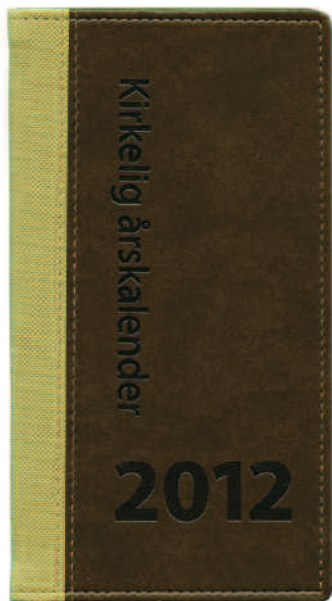
Spesielt hjelpsom opplever jeg presentasjonen av forholdet mellom nødvendig selvhev-

delse og uttalt konflikt. Forfatteren beskriver dette som noe man med frimodighet kan utforske uten at det trenger å utvikles til en umulig situasjon. Han beskriver hvordan en konflikt utvikler seg over flere trinn og eskalerer når partene beveger seg oppover i konfliktrappen. Det blir viktig for samarbeidet at man kan bevege seg fram og tilbake på konfliktrappens forskjellige trinn, og utforske virkningen av ulike

strategier. Nærmer det seg risiko for å bli en fastlåst situasjon, kan man fortsatt bytte strategi og ta et skritt tilbake. Det er et frigjørende perspektiv som ivaretar verdien av at vi er forskjellige, og bidrar inn i et arbeidsfellesskap ut fra egne forutsetninger.

*B. Lennart Persson,
prest ved Kirkens Ressurssenter
mot vold og seksuelle overgrep*

NYTT KIRKEÅR – NY KIRKELIG ÅRSKALENDER!

Kirkelig årskalender 2012

Skreddersydd for kirkelige
medarbeidere!

- Kirkeårstekster
- Ord for dagen
- Merkedager
- Adresser
- Årsstatistikk

Kr 128,-

BØKER OG DIGITALE LØSNINGER TIL GUDSTJENESTE- REFORMEN

Den norske kirke fornyer gudstjenesten i 2011. Første søndag i advent markerte starten for arbeidet med å reformere gudstjenestelivet i Den norske kirke. Eide forlag har samarbeidet tett med Kirkerådet, og vi er nå stolte over å kunne presentere de nye bøkene, permene og digitale løsningene.

De digitale løsningene er innen publisering av kirkelig litteratur på internett noe helt nytt i nordisk perspektiv. Du finner en presentasjonsvideo på www.gudstjeneste.no eller www.gudsteneste.no.

Bøker og permer kjøpes i din lokale bokhandel eller fra forlaget på ordre@eideforlag.no eller www.eideforlag.no. Digitale løsninger bestilles på www.gudstjeneste.no eller www.gudsteneste.no. På www.eideforlag.no kan du i tillegg lese mer om alle utgivelsene. Du kan også få papirbrosjyre tilsendt ved å kontakte oss på ordre@eideforlag.no eller ordretelefon 55 38 66 50.

Eide
FORLAG

SØNDAGSTEKSTEN

Andreas Johansson, Martin Hunsager og Espen Andreas Hasle

4. søndag i openberringstida

29. januar 2012

Preiketekst: Joh 9,1–7.35b-38

Lesetekstar: 2 Mos 3,10–12; 4,10–16; Rom 9,20–24

Jesus – ein jøde?

Det skal feirast gudsteneste på søndag. Som vanleg har mange av dei liturgiske ledda jødisk bakgrunn, bibeltekstane som skal lesast handlar om jødar, og sjølve hovudpersonen i kyrkja, Jesus, Frelsaren vår, er framleis jøde.

I openberringstida er misjon spesielt i fokus. Jesus, Guds Son, den inkarnerte, skal forkynnast over heile jorda for alle folkeslag. Det er laga mykje kyrkjeleg kunst som framstiller Jesus både som ein blond skandinav, ein latin-amerikanar, ein svart afrikanar og som ein kinesar. Men har du sett Jesus framstilt som ein jøde med bønesjal, bønereimar og alt som er typisk jødisk?

Både minneduskar (4 Mos 15,38 og 5 Mos 22,12) og bønereimar (Matt 23,5) var i bruk på Jesus si tid – og av Jesus, må vi gå ut frå. Jesus sjølv var tydeleg på at "frelsa kjem frå jødane" (Joh 4,22b – førre søndags preiketekst), sjølv når han snakkar med ei representant for det samaritanske folket som var "nesten-jødar". Når dagens jødar samlar seg for å be til Israels Gud ved Vestmuren i Jerusalem, då ser vi representantar for det same folket som Gud lét seg inkarnera i. Av grunnar eg ikkje har oversikt over, valde Gud seg ut det jødiske folket. Då Guds Son skulle bli menneske blei han jøde, med alt som det inneber. Jesus er først og

fremst jødane sin Messias (sml. Rom 1,16). Viss ikkje Jesus er jødane sin Messias, så er han korkje Messias eller frelsar for nokon av oss andre. Vi som er av annan type ætt, stiller i andre rekkja.

Sjølve idéen med at Gud har eit eige spesialfolk som skal stå nærmare Gud, og poenget med at Frelsaren for heile verda må tilhøyra nettopp det jødiske folket, kan lett provosera. Sjølv sagt strider heile ideen med eit utvald folkeslag totalt imot den demokratiske ideologien der alle menneske har like rettar. Dermed er vi midt inne i den underliggjande tråden som bind saman dei tre tekstane som skal lesast i gudstenesta: Guds veg for å openberra (Vi er i openberringstida) namnet sitt på jorda er først og fremst Guds eige val og Guds eigen metode. Når Gud vel å la lyset sitt skina for oss menneske, då er det nåde. Nåde kan aldri bli det same som ein demokratisk rett. Nåde er per definisjon ufortent.

Krukka som svikta

Gud vel seg ut menneskelege reiskapar, eller "krukker" (Rom 9,21ff), for å "kunngjera kor rik hans herlegdom er for dei han ville visa miskunn" (Rom 9,23). Vi har ikkje oversikt over kva slags kriterie Gud brukar når han utser forskjellige menneske til å utføra særskilte oppdrag i frelseshistoria. Heile spørsmålet om kvifor Gud gjer slik eller slik, blir avvist som upassande (Rom 9,20).

Moses er ein av dei som fekk oppdrag frå Gud. Oppdraget var såpass vanskeleg at Moses

vegtra seg (2 Mos 4,10). Kanskje hadde Moses ein form for talefeil? Eg skjønar Moses godt. Eg òg hadde kvia meg fælt for å møta opp og forlanga det "umoglege" hos den mektige Faraos. Gud svara med at alt det Moses har, inkludert munn, syn og hørsle, kjem frå Gud – dvs. Gud har første retten til å seia kva desse sansane skal brukast til. Då Moses likevel vegtrar seg står det at Herren vart "brennande harm".

Klarte Moses oppdraget sitt? Han klarte seg betre enn folk flest ville klart det. Det står at han var "ein svært audmjuk mann" (4 Mos 12,3), og tolmodet hans ser eg opp til. Men likevel skjønar vi på historia til Moses at det kan vera ubehageleg å vera utvald til eit spesielt oppdrag i Guds spesielle folk. Når det verkeleg gjaldt, då blei han utolmodig. Han, og Aron, brydde seg ikkje om å bruka taleorgana sine. Moses slo på berget i staden for å snakka (4 Mos 20,7-12). Reaksjonen frå Gud var sterk, i overkant sterk kan vi meina: Moses skulle ikkje få koma inn i landet (4 Mos 20,12; 5 Mos 32,50ff). Moses kvidde seg i dagens lesetekst, og han fekk rett på eit vis, for han klarte ikkje oppgåva fullt ut.

Den jødiske sjølvkritiske stilen held fram. Boksamlinga Tanakh (GT) er den mest sjølvkritiske nasjonallitteraturen eg veit om. Den norske Snorre spelar i ein divisjon ganske mange nivå under Tanakh. Dei jødiske profetane er så sjølvkritiske mot sitt eige jødiske folk at når vi andre av heidningeætt skal prøva å lesa høgt frå profetane, blir det vanskeleg å unngå antisemittisme...

Guds lys som skaper skilje

Jesus går inn i sitt eige folks profetiske tradisjon. Han opererer i byen Jerusalem der templet stod og han går først til sitt eige jødiske folk (Matt 10,5-6). Rett før preiketeksten startar, har han vore så kritisk til sitt eige folk at det heile endar med at dei kastar stein etter han (Joh 8,59).

I dagens preiketekst synest læresveinane det er ein god grunn å spørja kvifor mannen er blindfødd. Kven var det som hadde synda? Er det ein straff? Dei hadde gode grunnar for eit slikt spørsmål (sml. Joh 9,34 og 5 Mos 28. Luk 13,1-5 og 1 Kor 11,30 er òg noko å tygga på i denne samanhengen).

Ein – for oss – mindre kjend bakgrunn til

læresveinane sitt spørsmål er at ifølgje John Lightfoot sin "Commentary on the New Testament from the Talmud and Hebraica" frå 1859 var det allment tankegods mellom jødar på den tida at i Messias sine dagar skal det ikkje vera "overføringar" frå foreldre til born, korkje av gode handlingar eller av vonde, ei tolking som verkar rimeleg òg ut frå samanhengen mellom Jer 31,29-30 (Born skal ikkje få dårlege tenner fordi foreldra åt sure druer) og Jer 31,31-34 (profetien om den nye pakta). Mot den bakgrunnen skulle vi forstå spørsmålet læresveinane stiller slik: Rabbi, vi reknar med at du er Messias, og vi har lært at i Messias sine dagar skal man ikkje arva konsekvensane av gode eller dårlege handlingar hos foreldra; korleis kan det då koma seg at mannen er fødd blind? Er det foreldra likevel, eller var det han sjølv som gjorde noko mens han var foster? (Det finst rabbiniske diskusjonar om korvidt foster kan handla moralsk galt.)

Jesus svarar på læresveinane sitt spørsmål med å seia at korkje den blindfødde eller foreldra har synda, og slik sett er det rimeleg å tolka svaret til Jesus som at han stadfestar at han er Messias. Det er Guds handlingar som skal openberrast på den blindfødde. Den messianske tidsalderen og Guds spesielle handlingar høyrer saman. Det er òg rimeleg å forstå Jesus sine ord om han sjølv som "lyset i verda", som ein messiaspretensjon.

Helbredinga av den blindfødde mannen må vi forstå dels ut frå bakgrunnen om at liv og helse er eit typisk teikn på den messianske tidsalderen (Sml. Jes 35 og Matt 11,2-6), og dels på bakgrunn av at alle under i Johannes-evangeliet har ein spesiell teiknfunksjon som er meint å peika utover seg sjølv (t.d. Joh 2,11; 6,26; 20,30ff). Jesus bryr seg om den blindfødde, men siktemålet med å gje synet til den blinde er likevel større. Oppsummeringa av heile teiknet Jesus utfører, står oppsummert i vers 39: "Då sa Jesus: 'Til dom er eg komen til denne verda, så dei som ikkje ser, skal sjå, og dei som ser, skal bli blinde.'" Av grunnar som ligg utanfor mitt kompetanseområde har tekstkommissjonen valt å avslutta preiketeksten rett før denne konklusjonen, men for å unngå å riva preiketeksten ut av samanhengen han står i, så bør konklusjonen for heile teiknet vera sentral i preikeførebuinga. Samanhengen

mellom Jesus sin påstand om at han er lyset i verda (v 5) og at han har kome til dom for å gjera blinde sjåande og sjåande blinde, er så langt eg ser det, tolkingsnøkkelen for heile kapittel 9. Når lyset kjem, så er det avslørande. Einkvar må ta stilling til det som blir synleg. Større delen av kapittel 9 handlar om nettopp denne kampen og korleis den blindfødde, foreldra hans, naboane og leiarskapet mellom farisearane kjempar med å "plassera" Jesus, handlingane hans og bodskapen hans. Dei må alle ta stilling, slik det jødiske folket alltid har måtta ta stilling kvar gong ein profet tala til dei. Kampen var ganske brutal, særleg for den blindfødde. Når Jesus kjem til han og spør om han trur på Menneskesonen i v 35b, så er han i v 35a (som er utelate frå sjølve preiketeksten) blitt kasta ut (av synagoga), dvs ut av fellesskapet. Naboar og foreldre distanserer seg frå mannen; han blir utsett for psykisk mishandling og forsøkt utpressa før leiarskapet i folket kastar han ut. Mannen blei forfølgd for si tru, allereie før han kom til tru! Var det verkeleg bra for den blindfødde mannen å få synet, med tanke på øvrige konsekvensar?

Den blindfødde mannen sin situasjon er like reell i dag. Prisen for å interessera seg for Jesus er høg for mange menneske i mange land. Slik er det òg for dagens jødar som nærmar seg trua på at Jesus er den jødiske Messias. Når det skal vera dáp av jødar som har kome til tru på Jesus – dvs. når dei blir messianske jødar – så legg vi det ikkje ut på Facebook i forkant, og vi set ein svart strek over fjeset før vi kan publisera eit bilde av dei. (Bakgrunnskommentar: Skepsisen mellom det jødiske folk til alt som har med den kristne Jesus å gjera, er nokså velbegrunna med tanke på alle pogromar, antisemitiske utsegn av m.a. Martin Luther og Holocaust i det "kristne Europa". Skepsisen er så djup at matematikkbøker i israelske skular ikkje brukar "+"-teiknet, avdi det liknar for mykje på ein cross.)

Kampen den blindfødde måtte kjempa ved å missa foreldra sine og heile det sosiale nettverket sitt, er – dessverre – ikkje unik, og det er berre etter at vi har prøvd å leva oss inn i korleis ein slik kamp kan vera, at vi kan begynna å skjønna rekkevidda av spørsmålet til Jesus: "Trur du på Menneskesonen?" (v 35b) og mannen sitt svar då han sa: "Eg trur, Herre," og tok til å tilbe

(v 38). Det er etter å ha meditert over samanhengen mellom konsekvensen av kampen (v 35a), spørsmålet til Jesus (v 35b) og mannen sitt svar (v 38), vi kan begynna å skjønna kva det er Jesus meiner med at "Guds gjerningar skal bli openberra på han" (v 3b), at vi må handla så lenge det er dag (v 4), og at Jesus er lyset i verda (v 5).

Var Jesus god mot den blindfødde mannen då han valde han ut til at "Guds gjerningar [skulle] bli openberra på han"? Eller sette Jesus den blindfødde mannen under eit umenneskeleg press ved å gje han synet? Det er jo ofte slik at ein ikkje har vondt av det ein ikkje veit om. Hadde det vore betre for den blindfødde om han aldri hadde fått greie på og heller aldri erfart kva Jesus var i stand til? Er det verdt å bli gjenstand for "Guds gjerningar" dersom prisen er at man kan tapa både familie og resten av det sosiale fellesskapet sitt?

Situasjonen for den blindfødde jødiske mannen som blei utvald til "Guds gjerningar", liknar dermed på situasjonen til Moses som blei utvald til Guds handlingar. Begge fekk smaka prisen av å vera utvald. Det å vera utvald viste seg å vera meir av eit ansvar og meir av eit umenneskeleg ansvar enn eit privilegium. Dette to er langt frå dei einaste i den jødiske historia. Profeten Jeremia fekk psykiske problem av å vera profet (Jer 15,10–18) og profeten Esekiel fekk oppleva at det å vera nær Gud smakar søtt som honning, men likevel møtte han berre motstand etterpå (Esek 2,8–3,11). Konseptet med bokrullen som smakar søtt, men gir smerter etterpå, blir dessutan gjentekte i Op 10,9–11.

Spørsmålet eg blir nødt til å stilla meg sjølv, er om det er verdt prisen å leva nær Gud? Eg trur òg mange jødar opp gjennom historia har stilt seg spørsmålet om det er verdt prisen å vera Guds utvalde folk, sidan det har skapt så masse lidning? Spørsmålet Paulus stiller som er den direkte bakgrunnen for leseteksten frå Romarbrevet blir brennande aktuelt: "No vil du vel seia: 'Kva har han då å klaga oss for? Kven kan stå imot hans vilje?' " (Rom 9,19) Kvifor Gud? Kvifor Gud skulle du gje eit spesielt lys til det jødiske folket for så å senda profetar – og faktisk din eigen Messias – som kritiserte og avslørte så overtydeleg? Kvifor inviterte du i tillegg oss frå andre folkeslag til å bli poda inn i

det same treet som det jødiske folket (Rom 11,17)? Var ikkje det eit litt for stort ansvar å gje meg? Kvifor Gud blei eg døypt som barn for å tilhøyra "ei utvald ætt, eit kongeleg presteskap, eit heilag folk, eit folk som Gud har vunne så de skal forkynna hans storverk, han som kalla dykk frå mørkret og inn i sitt underfulle lys" (1 Pet 2,9)? Kvifor kom du så veldig nær meg i dåpen Gud? Var det verkeleg naudsynt? Eg veit nemleg ikkje om eg er psykisk sterk nok til dette her med å bli døypt inn i same guds-relasjon som jødane har strevd med i så mange år.

Israelsfolket får kritikk så det held i Tanakh for ikkje å følgja opp sin status, men parallellen til måten alle døypte følgjer opp statusen sin, er nærliggjande, for vi er døypte inn i det same oliventreet (poda inn, Rom 11,17). Når vi som er frå folkeslaga, ser på det jødiske folket, så ser vi vårt eige spegelbilette. Når vi får behov for å kritisera den jødiske staten Israels handlingar (dessverre alt for ofte med rette), seier vi samtidig noko om at viss det skal vera mogleg at nokon blir frelst til slutt, så er det berre nåde.

Den store tråden – Gud er trufast

Sjølv om det viste seg at både Moses og resten av det jødiske folket ikkje levde opp til forventningane Gud stiller til sitt utvalde folk, så ligg det eit kraftfullt evangelium og mykje blank nåde i dei lange linjene som knyt saman dagens tekstar. Guds hensikt er å kunngjera herlegdomen sin (Rom 9,23–24), og han verkar for lyset (Joh 9,5). Sjølv om profetane ofte fekk ein type "goddagmannøkseskaft"-respons opp gjennom historia, så heldt Gud fram med å senda nye profetar, og til slutt kom den største av dei alle: Jesus Messias. Sjølv om mange i Jesus si samtid avviste han mellom hans eige folk, så heldt Jesus fram med tilbodet om Guds rike. Sjølv om apostlane ofte blei avvist av sitt eige jødiske folk når dei forkynte om Jesus Messias, så heldt Paulus fram med å forkynna først i synagoga på kvar ny plass han kom til. Når Paulus blei arrestert, så var det pga. opposisjon frå sitt eige jødiske folk, og på den måten blei han ført til Roma. Sjølv då Paulus kom til Roma, kyrkjelyden som først fekk brevet dagens lesetekst står i, så prioriterer Paulus å snakka om Jesus med dei jødiske leiarane i Roma (Apg 28,17), om "Israels von"

(Apg 28,20). Evangeliet blir heile tida framstilt som ein bodskap "for jøde først" (Rom 1,16). Poenget er tydeleg: Gud er trufast mot folket sitt, sjølv om dei svikta ofte, og sjølv om ganske mange – om enn langt frå alle – så langt har avvist Jesus Messias. Gud er trufast, og sjølv om vi ikkje har detaljane, så står det at "heile Israel skal bli frelst" (Rom 11,26). Vi som er av heidningeætt, kan spegla oss i det jødiske folket når dei møter domen frå Gud, men vi kan speila oss endå meir når dei møter Guds nåde og truskap: Så lenge Gud ikkje gir opp å ta vare på sitt eige utvalde folk, så lenge Gud ikkje sviktar sine lovnader til sitt eige utvalde folk, sjølv om fleirtalet av dei p.t. avviser Jesus Messias, så er det grunn nok for meg òg å vera trygg: Gud svikar ikkje meg heller. "For Gud angrar ikkje på sine nådegåver og si utveljing." (Rom 11,29) Viss vi derimot seier at Gud "blei så lei folket sitt fordi dei avviste Jesus som Messias, så derfor erstatta han folket sitt med eit nytt folk (kyrkja)", så kan det godt vera at Gud kan finna på å overgje lovnadene han ga meg i dåpen, òg.

Vi som var utan borgarrett i Israel og framande for lovnaden, har no på grunn av Kristi blod kome nær (Ef 2,12–13). Poenget med å bli "poda inn" (Rom 11,17) er at vi òg kan tilhøyra Israels Gud og få lov til å bli med i Guds rike pga Israels Messias. Bodskapen til oss er at akkurat som den blindfødde jødiske mannen fekk oppdaga kven Jesus var, og tru på han, så er vi òg som er av heidningeætt – merkeleg nok - inviterte til å følgja det same lyset, til å møta den same nåde og truskap Israels Gud viser og har vist sitt eige folk. "Oss òg har han kalla til å vera slike krucker [til herlegdom], ikkje berre mellom jødane, men mellom heidningane òg." (Rom 9,24). Trur du på Menneskesonen, sjølv om det p.t. er ein rekke uavklarte spørsmål? Sjølv om det har sin pris å tru på Israels Gud og Messias? Teiknet – dvs. at Israels Messias helbreda den blindfødde mannen – er nettopp eit teikn på kva det skal bli meir av når Menneskesonen kjem tilbake på himmelens skyer. Trur du på Menneskesonen?

ANDREAS JOHANSSON
Stedlig representant for Den Norske
Israelsmisjon, Haifa, Israel

Kyndelsmesse

2. februar 2011

Lesetekster: 1 Sam 1,21–28 1 Joh 1,1–4

Prekentekest: Luk 2,22–40

Historikk

Kyndelsmesse ble avskaffet som helligdag som en følge av festdagsreduksjonen i 1770. Denne dagen markerte gjerne avslutningen på julen og var en såkalt halvhelligdag hvor arbeid fikk hvile, og det ble spiste godt med mat. Den fungerte som værtegn på varierende vis fra region til region her til lands og kunne markere at vinteren var halvveis, slik at halve snøen var kommet, og halve vinterforet kunne være fortært. Det fantes også forestillinger om bjørnen, enten at den snudde seg i hiet på kyndelsmesse, eller at den kom ut for å kjenne på temperaturen; dersom det var kaldt, gikk den tilbake igjen for å sove videre, men om det var mildt, sprang den ut av hiet. Ordet kyndelsmesse kommer av det norrøne "kyndill" som betyr vokslys, og lysene har hatt en sentral plass i denne gudstjenesten fra gammelt av. Lysene som skulle brukes i kirken det kommende året, ble velsignet, og dessuten kunne folk få med øvrige lys til hjemmene. I Norge utviklet det seg som en skikk å legge små velsignede lysvoksstykker fra denne dagen inne i søljene som pyntet kvinnes bunader. Dagen har også blitt kalt Marias rensensfest etter den gammeltestamentlige renselsesforkriften om at en kvinne som har født en sønn, skal vente en periode på 40 dager før hun kan komme til templet for rensing og ofring (3 Mos 12,1–8). Dette er grunnen til at Kyndelsmesse er lagt til 2. februar, 40 dager etter jul. Symbolene på primstaven for kyndelsmesse er både en syv-armet lysestake og en marialilje, som viser til de ulike navnene på denne dagen. Det finnes romerske lysfester på samme tid, men den bibelske bakgrunnen for bakgrunnen for å bruke lys er Simeon sitt utsagn om Jesus som et lys som blir til åpenbaring for hedningene.

Tilbake i kirkeåret

Nå er altså denne dagen tatt inn som en spesiell dag i kirkeåret. Det betyr at den ligger der som en mulighet for de menigheter som ønsker å markere den. Man kan markere spesielle dager på den etterfølgende søndagen, men da vil

poenget med de 40 dagene falle bort. Uansett bør Kyndelsmesse legges opp som en litt annerledes gudstjeneste hvor lysene er i fokus, og alle må faktisk få mulighet til å få med seg lys fra gudstjenesten etterpå, skal det være noen vits! Utfordringen med teksten er at man kan risikere å ha hatt den samme teksten enten på lysmesse i adventstiden, eller som fortellings-tekst på romjuls søndagen. Disse dagene bør derfor sees i forhold til hverandre. I menigheter der man allerede involverer konfirmanter i lysmessene, vil det kanskje være naturlig å dele konfirmanntgruppen i to og la den ene halvparten være medvirkende på lysmesse i adventstiden og den andre på kyndelsmesse i februar. Kyndelsmessene kunne jo kanskje også legges opp etter samme modell som lysmessene, men at man leste noen andre tekster f.eks. Marias lovsang, Simeons lovsang, 1 Joh, 1–4 og Åp 21,1–4. En annen idé er kanskje å bruke denne gudstjenesten i forbindelse med trosopplæring og koble den til primstaven og undervisning om gamle folkelige tradisjoner, og at man lager alle – eller noen – av lysene som menigheten skal få. Slik sett kan kanskje selve forberedelsene være på 2. februar, mens den etterfølgende søndagen har utdeling av lys til menigheten.

En innvending mot å involvere konfirmanter er kanskje at teksten på denne dagen taler mer til de gamle enn de unge. De unge finner ikke så mye gjenkjennelse verken i det ferske foreldrepåret, Maria og Josef, eller i Simeon og Anna, de gamle trofaste tjenerne i templet. Bakgrunnen fra GT, som er forklaringen for besøket i templet, er heller ikke den enkleste å forklare.

Prekenen

Mitt forslag er at prekenens utgangspunkt i større grad enn teksten heller må bli å gripe til denne dagens tittel, nemlig vokslysene. På enkelt vis kan lysene kobles sammen med håp med denne lille fortellingen: "Det hendte i en kirke i Sør-Amerika, at en prest samlet en gruppe gatebarn i kirken for en kveldssamling. De avslutter samlingen inne foran alteret, og der var det tent en rekke lys, ikke ulikt slik det er i kirken vår i dag. Et av gatebarna spurte hva lysene skulle stå for. Hva symboliserer de? Dette lyset står for kjærlighet, svarte presten.

Kjærlighet som finnes mellom foreldre og barn, mellom mennesker. Jeg har aldri opplevd noe kjærlighet, sa gutten som spurte, og han gikk bort til lyset og blåste det ut. En annen spurte hva det andre lyset skulle stå for. Det står for ærlighet, sa presten. Gutten som spurte hva det stod for, gikk bort og blåste ut også det lyset, og sa: Jeg har bare opplevd svik i hele mitt liv. Så var det et tredje lys som skulle stå for glede. Jeg har mistet mine nærmeste; jeg kjenner bare sorg, sa en og kom fram og blåste ut også det lyset. Slik fortsatte det bortover hele rekken med lys, helt til det bare var et lys igjen. En av guttene spurte hva det stod for. Håp, svarte presten. Da ble det stille. Ingen kunne eller ville blåse ut det lyset, fordi ingen ville gi slipp på håpet. La oss tenne de andre lysene våre igjen med flammen fra dette lyset som står for håp, foreslo presten, og det gjorde de.”

Simeon omtaler Jesus som hedningenes lys, og Jesus er derfor også vårt lys, og den som gir oss håp. Å håpe er å gjøre som Simeon; det er å vente på å få se underet bli født inn i vår virkelighet. Hvilke håp er det vi har, som vi venter på å få se oppfylt? Hvilket håp har konfirmanter? Har de fått noen nye håp i løpet av konfirmanntiden? Her er det kanskje grunn til å minne om skikken med bunadssøljene, som burde tale til en god del av konfirmanter. Hva vil du bære nært hjertet ditt? Hvilke håp bærer du med deg? Hvilke verdier tar du med deg i livet ditt? Hva er det som får lyse på din vei videre i livet ditt?

Salmeforslag

061 Forunderleg, eit vrak som meg
 98 Kristus er verdens lys
 92 Hør nå godt nytt som på jorderik hendte
 096 Flammene er mange

MARTIN HUNSAGER
 Kapellan i Åsane

Såmannssøndagen

5. februar 2012

Prekentekest: Mark 4,26–34

Lesetekster: Jer 20,7–9; Rom 10,13–17

Til dagen

Såmannssøndagen er dagen i åpenbarings-tiden med fokuset rettet mot å dele Guds ord ut til alle. Den har sitt navn fra lignelsen om såmannen i Luk 8. Ut over det tradisjonelt kirkelige har denne dagen ofte blitt markert i mange kirker som Bibeldagen, med fokus på Bibelselskapet og dets internasjonale arbeid. I år har vi en særlig mulighet til å fokusere på Bibelen, da den i fjor høst kom i ny oversettelse.

Samtidig vil forhåpentligvis mange menigheter i år prøve noe nytt denne dagen. Bibel-leseringen har i samarbeid med Kirkerådet, Bibelselskapet, Acta – barn og unge i Normisjon og NLM laget et opplegg til et bredde-tiltak i trosopplæringen for dem som ønsker å gå videre fra Lys Våken-helgen. I Kode B er det 4 samlinger og deltagelse på en avsluttende gudstjeneste på denne søndagen. Ressursene til Kode B, inkludert singback og film med bevegelser med Oslo Soul Children og dansende(!) biskoper, kan lastes ned på www.kodeb.no.

Til tekstene

Dagens prekentekest består av to lignelser. Jesus snakker antagelig til folket her (ref. 4,10 og v 34). Den første lignelsen (v 26–29) er særstoff for Markus, men har paralleller til flere andre bibeltekster. I første rekke lignelsen om såmannen som innleder kapitlet. I 1 Kor 15,42–43 kobles så og spire-bildet til de dodes oppstandelse, også her med en vektlegging av det uforståelige i at det skjer. Innhøstingen har klare eskatologiske referanser, ref. Joel 3,18 og Åp 14,15–16. Det er en mulighet å tolke billedbruken i lys av Jesu ord i Joh 12,24. Da blir det i større grad en tekst om Guds rikes komme gjennom Jesu egen død og oppstandelse enn en tekst om vekst her og nå.

Et særlig interessant ord i den første lignelsen er beskrivelsen av at veksten skjer ”av seg selv”. Viktigst er poenget at det ikke er noe såmannen kan gjøre, ut over å så. Det kan selvsagt forstås som en forventning om at Guds ord automatisk gir vekst, men en vektlegging av det

uforklarlige og uforståelige korresponderer etter min mening bedre både med erfaringen og teksten. "Uten sikker årsak" presiserer Bauers ordbok. I dette ligger det om ikke annet en brodd mot enkle kirkevekst-teorier med sikker årsak/virkning-sammenheng mellom innsats og resultat. Guds rike er antagelig ikke så enkelt, heldigvis. Det hadde vært trist hvis Gud var en sjokoladeautomat (Jfr. 1 Kor 3,6).

I den andre lignelsen (v 30–32) kan det virke som om Jesus ikke er helt å jour med botanikken. Bildebruken virker som om den trekker veksler på Esek 17,22–23 og Dan 4,12.20–22, men der er det snakk om store trær. Sennepsbusken blir i beste fall noen meter høy. Jesus bruker også sennepsfrøet som bilde i Luk 17,6. Da er poenget at noe veldig lite kan bli noe veldig stort. Det hører også med her, ikke minst i lys av muligheten for at den første lignelsen handler om Jesu egen død og oppstandelse. Men sennepsbusken har andre egenskaper som kan være grunnen til at Jesus bruker den som et bilde. Uten å gå god for noe annet av innholdet hos disse forfatterne hadde jeg litt sans for poenget til Crossan og Watts. De siterer Pliny den eldre, som døde i år 79, og som i boken "Natural History" omtaler sennepsplanten. Han påpeker at den vokser helt vilt, og legger til: "Når den først er blitt sådd, er det vanskelig å få stedet fri fra den, i det frøet spirer med en gang det faller ned." Sennepsplanten tar over og er vanskelig å utrydde. Og ikke bare er den vanskelig å bli kvitt; den tiltrekker seg også fugler, som ingen bønder som sår vil ha i nærheten. (Crossan, John Dominic; Watts, Richard G.: *Who is Jesus?*, Westminster John Knox Press, 1999, s 51–52) Her kan det ligge ansatser til en kobling til både Jesu redefinering av det hellig fra noe som måtte beskyttes (i det aller helligste), til noe som er midt i blant folk, og som smitter, ikke blir smittet. Lignelsen om surdeigen, som står sammen med parallellteksten i Matt 13,31–33, peker i samme retning. Guds rike sprer seg.

Til prekenen

På basis av det overstående kan prekenen denne søndagen åpenbart gå mange veier. En farbar vei tror jeg kan være som følger:

Vi har Guds ord

Det kan være godt å minne om hvilken gave det er å ha Bibelen – til og med i ny oversettelse. Her kan det sies noe om den nye bibeloversettelsen, men også generelt om hvorfor vi tror Bibelen er Guds ord, om skriftens autoritet. I subjektivitetens tidsalder er det en både spennende og krevende samtale.

Guds ord virker

Med utgangspunkt i lignelsen om mannen som sår, kan vi forkynne at det faktisk skjer noe når vi deler Guds ord. Det går an å vektlegge mysteriet og hvilen i at vi ikke skjønner hvordan det som skjer, skjer, men også vektlegge at det må sås, jfr. leseteksten i Rom 10,13–17. For ytterligere utdyping ville jeg forfulgt tanken om at det virkelig er godt for gudsbildet og troen vår at vi ikke (alltid) forstår hvorfor Guds ord virker som det gjør. Det gjør Gud til Gud og oss til mennesker. Gud er "semper major".

Vi skal dele Guds ord

Guds rike er her for å spres; ja, det er som ugress som ikke kan stoppes. Jesus sprenge seg ut av døden. Han er frøet som døde i jorden for å vinne livet. Vårt ansvar er å så, forkynne, dele Guds ord. Her kan både kallet til å leve i bibeltekstene for egen del lyde og utfordringen til å delta i misjon og evangelisering i Norge og verden. Her kan også alvor i at det kommer en innhøsting, tas med.

Til gudstjenesten

En klassisk og fin effekt kan være å dele ut sennepsfrø, gjerne i en liten beholder sammen med et bibelvers. Det kan brukes til å grunne på kraften i et lite frø og kraften i Guds ord.

Ellers anbefaler jeg å benytte ressursene til både Bibelselskapet og Kode B.

En tredje mulighet til en konkret oppfølging for menigheten er Navigatørenes memoreringskurs "Ordet i hjertet", som nå er kommet i ny og oppdatert utgave med den nye bibeloversettelsen. <http://www.navigatorene.no/index.php?art=75>

Salmer

Dette er ikke en komplett gudstjenesteliste, men et utvalg av salmer jeg vil anbefale å vurdere.

Salmer 2008
227 Da Herren kom til denne jord

Norsk salmebok
196 Døden må vike for Gudsrikets krefter!
703 Guds Sønn steg ned å tjene
234 Jesus, du har bragt Guds rike nær

Salmer 1997
24 Kornet har sin vila
112 Åkrane kvitnar mot hausten

Og selvsagt:
Kode B: ”Frøet legges ned i jorden, troen spirer hvor den vil.”

Last ned sangen, singback og finn link til video på kodeb.no.

ESPEN ANDREAS HASLE

Daglig leder i Acta
– barn og unge i Normisjon

Trosopplæringen - en resursbok fra Luther!

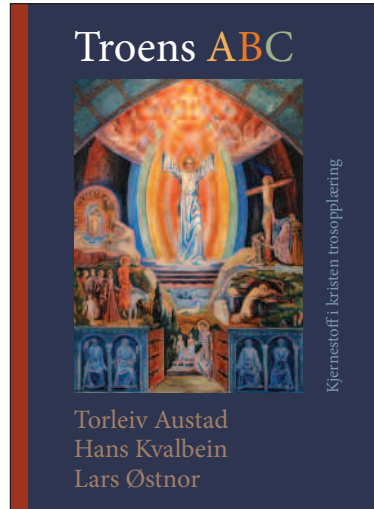
Torleiv Austad/Hans Kvalbein/Lars Østnor

TROENS ABC

Kjernestoff i kristen trosopplæring

Bakgrunnen for denne boken er kirkens satsing på trosopplæring for barn og unge. Det krever kreativ trosformidling på flere områder. En av oppgavene er å gjøre rede for det elementære innholdet i troen. Det er denne utfordringen vi har grepet fatt i her. Derfor heter boken Troens ABC.

Boken vil være en ressursbok for alle som er opptatt av trosopplæring i vår kirke. Det gjelder først og fremst tros-lærerne i menighet og organisasjon, men også foreldre og faddere som tar sitt dåpsansvar på alvor. Alle som leter etter grunnleggende kunnskap om kristen tro, vil ha utbytte av denne boken.

Kr 378,-

FRA BISPEDØMMERÅDENE OG KIRKEDEPARTEMENTET

LEDIGE STILLINGER

Tunsberg bispedømme

Embetet som prost i Kongsberg prosti i Tunsberg bispedømme er ledig.

Prosten leder prestetjenesten i prostiet, bistår biskopen i dennes embetsutøvelse og utfører de gjøremål som tilligger prosteembetet. Prosten gjør tjeneste som menighetsprest i Kongsberg menighet etter biskopens fastsettelse.

Vi søker en prost som har evne og vilje til samarbeid og medarbeiderskap og til å motivere og inspirere medarbeidere og menigheter. Erfaring som leder vil bli vektlagt, sammen med evne til strategisk tenking. Prosten inngår i biskopens regionale lederskap både med hensyn til prestetjenesten og øvrige oppgaver ifølge tjenesteordning for prost.

Prostiet har ca. 31.000 innbyggere, og 26.000 er medlemmer i Den norske kirke. Prostiet omfatter kommunene Kongsberg, Flesberg, Rollag og Nore og Uvdal med til sammen 14 sokn og totalt 17 kirker. Det er 10 faste prestestillinger i prostiet. Fellesrådene har rundt 35 årsverk.

Prosten har sete i Kongsberg kirkelige fellesråd og har kontor i Kirkekontoret på Kongsberg.

Den som blir utnevnt, må rette seg etter tjenesteordning for proster. Vedkommende må finne seg i endringer av gjøremål og embets-

distriktets utstrekning, samt endringer i regler for pensjons- og aldersgrense.

Når det gjelder bolig, vil Opplysningsvesenets fond (OVF) være behjelpelig med å skaffe hensiktsmessig løsning. Det er knyttet boplikt til embetet. Den som blir utnevnt, må finne seg i de bestemmelser som måtte bli truffet om boligen, herunder leie, bruk og eventuell flytting av bosted.

Søkere må opplyse om de behersker begge de offisielle målformene. Målformen i kommunene er bokmål.

Lønnstrinn 71-79. Innskudd i Statens pensjonskasse.

Kvinner oppfordres til å søke.

Det vil bli utarbeidet offentlig søkerliste. Søkere gjøres oppmerksom på at opplysninger om dem kan bli offentliggjort selv om søkerne ber om ikke å bli ført opp på offentlig søkerliste, jfr. Offentlighetslova § 25 annet ledd.

Søknad sendes tjenestevei med CV, vitnemål, attester og opplysninger om referanser til Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, Postboks 8004 Dep., 0030 OSLO.

Søknadsfristen er 13. januar 2012.

Nærmere opplysninger kan fås hos prost Hans Erik Ruud, tlf. 92 61 74 79 eller hos stiftsdirektør Rolf Simeon Andersen tlf. 33 35 43 23, mobil 41 56 65 44, og på bispedømmets hjemmesider, www.kirken.no/tunsberg.

Agder og Telemark bispedømme

Sokneprest i Lister prosti med Farsund sokn som tjenestested.

Farsund sokn ligger i Farsund kommune i Lister Prost i Vest-Agder. I kommunen finnes også de to soknene Lista og Herad som til sammen utgjør fellesrådsområdet. Farsund sokn består av Farsund by og Spind. Til sammen er det ca. 950 innbyggere og ca. 3200 medlemmer i soknet. I soknet ligger én felles barneskole og ungdomsskole med ca. 5–600 elever, og en videregående skole med ca. 250–300 elever. I Frelserens Kirke i Farsund by er det gudstjeneste hver søndag, mens i Spind Kirke er det gudstjeneste ca. 1 gang pr. måned pluss i høytidene. Totalt er det 5 prekensteder i kommunen.

Farsund menighet er en aktiv menighet med et stort frivillig arbeid innen barnearbeid, trosopplæring, ungdomsarbeid, diakoni, musikkv (5 forskjellige kor) og blant voksne og eldre. Gudstjenestelivet er rikt og variert, og oppslutningen veldig god sett ut fra medlemstallet. De siste årene har menigheten arbeidet mye med å inkludere innvandrere i menigheten. Menighetens visjon er: "Farsund menighet – en menighet som ser. Kom og se." Med underpunktene: "Vi vil at du skal bli sett. Vi vil at du skal se Jesus. Vi vil at du skal se din plass."

Menigheten har gode lokaler. For 10 år siden bygde menigheten på givertjeneste innsamlede midler et nytt Kirketorg i tilknytning til Frelserens Kirke, hvor menighetskontoret er lokalisert. Dette bygget er nå nedbetalt, og man er i gang med byggetrinn to som skal inneholde blant annet flere kontorer, rom for trosopplæringen, et stort rom som skal romme en diakonal bokkafé på dagtid og ungdomsarbeidet på kveldstid og i helgene.

Menigheten har også gode relasjoner til det øvrige arbeidet på bedehus og i andre kristne menigheter i byen. Relasjonen til skole, kommune og øvrig frivillig arbeid er også god.

Menigheten betjenes av i tillegg til sokneprest, organist i 100 % stilling, diakon i 50 % stilling, kontormedarbeider i 60 % stilling. I tillegg har menigheten ansatt på innsamlede midler trosopplæringsmedarbeider i 100 % stilling og ungdomsprest i 50 % stilling.

Ungdomspresten er også 50 % ansatt i Norges Kristelige Student og Skoleungdomslag.

Arbeidsoppgaver:

- Soknepresten i Farsund har tjenestefelleskap med de to prestene på Lista og har tjenesteuke hver tredje uke og fri én søndag i måneden.
- Soknepresten har ansvar for konfirmantundervisningen sammen med ungdomspresten. Antallet konfirmanter er ca. 35–55 i året. Undervisningen er hver fjortende dag, fordelt på undervisningsdager rett etter skoletid i Kirketorget.
- Soknepresten har det daglige koordinerende ansvaret på kontoret i Farsund.
- Beredskapsuke ca. hver 12 uke.
- Prostisamlinger ca. 1 gang pr. måned

Personlige egenskaper:

- Menigheten ønsker en prest med gode samarbeidsevner som ønsker å samarbeide med de øvrige i staben, menighetsrådet og hele bredden av frivillige medarbeidere, og som vil la bredden av menighetslivet gjenspeiles i gudstjenestelivet.
- Soknepresten må dele menighetens visjon.
- Menigheten ønsker en prest som er en glad Kristus-forkynner, og som vil forsøke å bevare og videreutvikle relasjonene til bedehus, frikirker og lokalsamfunnet.

Vi tilbyr:

- Stillingen utlyses med boplikt. Boligen er kommunal og er fra 1954. Den ligger sentralt plassert i Farsund by, som nærmeste nabo til barne- og ungdomsskolen og med gangavstand til kirken og menighetskontoret. Kommunen har foretatt to store renoveringer de siste årene, med blant annet nytt bad, allrom/kjøkken med peis, vaskerom og nytt tak og ny ytterkledning. Boligen er stor og romslig med boligflate på ca. 200 kvadratmeter og inneholder i 1. etasje to soverom (eventuelt ett kontor), stort kjøkken/allrom med peis, stue, bad, vaskerom og bod. I 2. etasje er det 3 soverom, bad, et stort gangrom og diverse kott. I tillegg er det kjeller som ikke er innredet. Hagen er på ca. 2 mål. Det hører til en eldre garasje.
- Stillingen blir lønnet i stillingskode 0930 –

lønnstrinn 53–78.

- Pensjonstilskudd.
- Godtgjørelser etter gjeldende satser.
- Arbeidsveiledning.

Den som blir ansatt, må rette seg etter:

- Endringer i tjenesteordning for menighetsprester og regler om lønnsforhold for geistlige tjenestemenn.

- Alle avgjørelser som måtte bli tatt i forhold til tjeneste og tjenestested.

Det er utarbeidet instruks for stillingen.

Det blir stilt særlig krav til samlivsform i tråd med Arbeidsmiljøloven § 13.4.2.

Kvinner oppfordres til å søke.

Det benyttes bokmål. Søker må bekrefte at han/hun behersker begge målformer.

Søknadsfrist: 06.01.2012.

Kontaktpersoner:

Prosten i Lister, 38 32 81 20

Torbjørn Køhn, Personalsjef, 38 10 51 29

Vi foretrekker elektroniske søknader med CV, vitnemål og referanser levert via vårt elektroniske søkersystem. Det vises til Agder og Telemark bispedømmes hjemmesider www.kirken.no/agder.

For informasjon om søknadsprosedyre, kontakt førstekonsulent Grethe Ruud Hansen, tlf. 38 10 51 47.

Agder og Telemark bispedømme

Stillingen som sokneprest i Lister prosti med Feda og Fjotland sokn som tjenestested – med en av Norges flotteste tjenesteboliger – er ledig.

Feda og Fjotland sokn ligger i Kvinesdal kommune. Kommunen ligger sentralt plassert i Listerregionen, i vestre del av Vest-Agder. Kommunen strekker seg fra fjorden ved Fedal og helt til Knaben som ligger på høyfjellet. Kvinesdal kommune er rik på naturressurser og er en av landets største kraftkommuner. Regionen preges av vekst og et aktivt industri- miljø med flere store bedrifter. Kommunen har 5.800 innbyggere hvorav 548 tilhører Fedal sokn og 570 tilhører Fjotland sokn.

Det arbeides aktivt med gudstjenestefornyelse, spesielt med fokus på å integrere barn og unge i menighetsfellesskapet. Det er videre et meget nært og godt samarbeid med bedehusene i Fedal og Fjotland sokn. En del av menighetsarbeidet drives i samarbeid med bedehusene.

Fedal kirke er fra 1802, og Fjotland kirke er fra 1837. Begge kirkene er betydelig renoveret de siste årene. Fjotland kirke har kirkestue/ servicebygg i umiddelbar nærhet. Kirken har nytt og moderne AV-utstyr i kirkerommet. I Fjotland sokn ligger også Netlandsnes kapell og Knaben kapell. Knaben kapell blir vesentlig brukt i forbindelse med turistseongene. Her har vært stor hytteutbygging de siste årene. Fjotland sokn er kjent for et rikt sang- og musikkliv som også gjenspeiles i menighetslivet. Fedal og Fjotland sokn har opplevd tiltagende kirkesøking de siste årene, og oppslutningen er svært god ut fra medlemstallet.

Fedal menighet bygger nytt og moderne bedehus og menighetshus i umiddelbar nærhet til kirken. Huset ferdigstilles våren 2012. Det vil blant annet inneholde kafé, stor barne- og ungdomsavdeling, møtesal og kjøkken. Det er stort engasjement og dugnadsinnsats i menigheten. I løpet av tre år har menigheten samlet inn over 4 millioner kroner til bygget. I Fedal kirke kommer nytt AV-utstyr på plass i løpet av våren 2012. Fedal ligger geografisk meget sentralt i Listerregionen.

Soknene i kommunen har fått tildelt trosopp- læringsmidler siden 2005. Dette arbeidet er nå godt innarbeidet i menighetenes virke og tilfører vitalitet og mangfold i alderspennet 0–18

år. Barne- og ungdomsarbeid er et prioritert arbeid i begge menigheter.

I Fjotland sokn brukes nynorsk målform, i Kvinesdal og Feda bokmål.

I Feda sokn ligger Fedatheimen, barnehage og skole med elever fra 1–7 klasse. I Fjotland sokn ligger Fjotlandsheimen, Kvinatun leirsted og Kvinlog skole med elever fra 1–10 klasse.

Kirkekontoret ligger i kommunesenteret Liknes. Kontorforholdene er gode. Den nye soknepresten blir en del av et aktivt kontor-felleskap sammen med soknepresten i Kvinesdal sokn (100 %), kirkeverge (100 %), trosopp-læringsstab (2 stillinger til sammen 140 %), diakon (50 %), to organister (til sammen 100 %) og to sekretærer (til sammen 110 %).

Prosten leder prestetjenesten i prostiet.

Arbeidsoppgaver:

- Feda og Fjotland har årlig ca. 10 konfirmanter hver, og for tiden har også soknepresten i Feda/Fjotland, sammen med ungdomsdiakon, ansvar for konfirmantarbeidet i Kvinesdal, ca. 50 konfirmanter fordelt på 2–3 grupper.
- Soknepresten er med i Feda og Fjotland menighetsråd og har ansvaret for kirkebokføringen i disse soknene.
- Soknepresten sitter i gudstjenesteutvalget i begge menighetene.
- Det er et nært tjenestesamarbeid med soknepresten i Kvinesdal sokn. Dette medfører gudstjenestesamarbeid og tjenesteuke hver annen uke etter turnus. Tjenesteukene omfatter hele Kvinesdal kommune. Arbeidsfordelingsplan er under utarbeidelse.
- Soknepresten tar også del i ordningen for beredskapsvakt i prostiet ca. hver 12. uke.
- Prostisamlinger ca. 1 gang pr. måned

På denne bakgrunn søker menighetene etter en sokneprest som:

- Møter mennesker på en god og åpen måte.
- Har god kommunikasjon, tydelighet og samarbeidsevner både med menighetsråd, stab, bedehus og lokale foreninger.
- Fortsetter å inkludere barn og unge i menighetsfellesskapet.
- Kan utruste og oppmuntre andre medarbeidere til tjeneste.
- Inspirerer og viderefører arbeidet med guds-

tjenestefornylse.

- Har godt humør og stå på-vilje.
- Har noe datakunnskap.
- Er kreativ og fleksibel.

Vi tilbyr:

- Det er boplikt i stillingen. OVf bygde helt ny prestebolig i 2009. Huset ligger i byggefelt på Feda. Det er topp moderne på alle måter, bygd i funksistil og ligger i et trivelig ny-etablert byggefelt med utsikt over Feda. Vannbåren varme, fiberkabel er lagt i hus, integrerte hvitevarer, bod og dobbelgarasje med sportsbod. Området byr på gode bo- og oppvekstvilkår med butikk, kirke, nybygd bede- og menighetshus, idrettsanlegg, bade-plasser og sandstrand, rike tur- og fiske-muligheter, barnehage, skole og lekeplasser i nærhet til bolig. Kommunen har full barnehagedekning..
- Stillingen blir lønnet i stillingskode 0930 – lønnstrinn 53–78.
- Pensjonstilskudd
- Godtgjørelser etter gjeldende satser
- Arbeidsveiledning

Den som blir ansatt, må rette seg etter:

- Endringer i tjenesteordning for menighetsprester og regler om lønnsforhold for geistlige tjenestemenn.

- Alle avgjørelser som måtte bli tatt i forhold til tjeneste og tjenestested.

Det blir stilt særlig krav til samlivsform i tråd med Arbeidsmiljøloven § 13.4.2.

Kvinner oppfordres til å søke.

Søknadsfrist: 06.01.2012.

Kontaktpersoner:

Prosten i Lister, 38 32 81 20

Torbjørn Køhn, Personalsjef, 38 10 51 29

Vi foretrekker elektroniske søknader med CV, vitnemål og referanser levert via vårt elektroniske søkersystem. Det vises til Agder og Telemark bispedømmes hjemmesider www.kirken.no/agder.

For informasjon om søknadsprosedyre, kontakt førstekonsulent Grethe Ruud Hansen, tlf. 38 10 51 47.

Bjergvin bispedøme

Sokneprest i Breim og Gimmestad sokn med Breim, Gimmestad, Vereide og Hyen sokn som tenestestad i Nordfjord prosti.

Gloppen kommune ligg i midtre Nordfjord med eit folketal på omlag 5.700 personar, av desse bur omlag 2.000 i kommunesenteret Sandane. Fordeling på dei fire sokna er ca. 2.900 i Vereide, ca. 1.600 i Breim, ca. 700 i Gimmestad og omlag 500 i Hyen.

Kommunikasjonane er gode. E39 går gjennom kommunen, og det er dagleg buss-samband til Bergen og Oslo. Næraste luffhamn er Sandane luffhamn, Anda, som er ein del av Widerøe sitt rutenett på Vestlandet. Frå Breim er det omlag ein time å køyre til Førde som er næraste by.

Gloppen er prega av å være ein jordbruks-kommune. Gloppen har eit variert næringsliv innan service, industri og handel. Sandane har vidaregåande skule med mange linjer og ei avdeling av høgskulen i Sogn og Fjordane. "Trivselshagen" på Sandane er eit nytt kulturbygg med stor scene og allsidig konsert- og kulturprogram gjennom året. No er også idrettsdelen under bygging, der det kjem symjehall og ny hall for ballspel.

I Breim sokn er det ein barneskule og to barnehagar. Borna i Gimmestad sokn går på skule på Sandane i Vereide sokn, men har eigen barnehage i soknet. Kyrkja har eit naturleg og godt samarbeid med skular og barnehagar i heile kommunen.

I dei fire sokna i Gloppen er det fem kyrkjer i vanleg bruk. Det er Breim kyrkje (frå 1886), Vereide (frå 1163) og Sandane (frå 1997), Gimmestad (frå 1910) og Hyen (frå 1876). I tillegg blir Gamle Gimmestad kyrkje (frå 1692) brukt ved nokre høve i sommarhalvåret. Kyrkjesøkinga er jamt over god. Dei friviljuge kristne organisasjonane for barn og unge og misjon driv eit allsidig og godt arbeid og er viktige samarbeidspartnarar i kyrkjelydane.

Kyrkjelydane i Gloppen har to sokneprestar, kyrkjevevjerje og kontor pluss fleire deltidstil-lingar: kyrkjetenarar, organist, trusopplærar og diakonimedarbeidar. Klokkartenesta blir organisert med hjelp av friviljuge. Prestane for-derer gravferder og vigslar etter nærare avtale, men slik at kvar av dei har hovudansvar i sine sokn. Prestane fordeler gudstenestene i heile

kommunen, men slik at dei har nokre fleire gudstenester i kyrkjene i "sine" sokn. Prestane byter på den faste tenesta med andaktar ved Gloppen omsorgssenter på Sandane. Soknepresten i Breim og Gimmestad bur på Reed i Breim sokn, har prestekontor i sokkeletasjen på prestebustaden og sit i Breim og Gimmestad sokneråd. Han har eit særleg ansvar for det kyrkjelydsbyggjande arbeidet i Breim og Gimmestad kyrkjelyd.

Begge prestane er medlemmer av TRU – trusopplæringsutvalet i Gloppen. Kyrkjelydane i Gloppen har saman med resten av Nordfjord prosti fått midlar til trusopplæring sidan 2008. Det er ønskjeleg at soknepresten i samarbeid med trusopplærar og sokneråda engasjerer seg i arbeidet for å styrkje og utvikle trusopplæringa for fleire aldersgrupper. Nye tiltak i trusopplæringa med god oppslutning frå dei siste åra er: Lys Vaken i Breim, Tårnagent-samling i Gimmestad og Babysong, eit felles-tilbod i Sandane kyrkje for alle sokna.

Konfirmantførebuinga er organisert med undervisning i skuletida på Gloppen Ung-domsskule, og elles med aktivitetsgrupper med frivillige leiarar og konfirmantleir. Den utlyste stillinga har ansvar for undervisninga av konfirmantane i Breim og Gimmestad, men mykje av konfirmantarbeidet er organisert i eit sam-arbeid for heile Gloppen.

Det er buplikt, og prestebustaden er eigd av Opplysningsvesenets Fond. Bustaden er bygd i 1997 og ligg nært eit bustadfelt med vakker utsikt over Breimsvatnet. Det er kort veg til fine turområde, m.a. på Utvikfjellet, både sommar og vinter. Bustaden har eit buareal på 166 m². I sokkeletasjen er det utanom kontordelen bad, bod og to soverom. I hovudetasjen finn ein ytre og indre gang, vaskerom, kjøkken, stove, eitt soverom, bad og gjestetoalett, og i loftsetasjen er det to soverom og loftsstove. Det er opp-arbeidd hage på ca 2,5 mål og garasje for to bilar.

Prosten leier prestetenesta i prostiet og ivaretek arbeidsgjevar sin styringsrett overfor prestane. Han kallar inn til samlingar der fagleg utvikling, åndeleg fellesskap og samar-beid står sentralt.

Målforma i kyrkje og skule er nynorsk. Søkjarane må opplysa om dei kan nytta bae målformene. Søkjarar bør disponera bil. Opp-

lysningar om samlivsform vil kunna verta innhenta og vektlagde ved tilsetting. Kvinner vert oppmoda om å søkje.

Vi gjer merksam på at opplysningar om søkjarane kan verta offentleggjorde sjølv om søkjarane ber om å bli unnatekne for offentlig søkerliste.

Stillinga vert løna i stillingskode 0930 sokneprest, i lønsspenn 53–78. Pensjonsinntekt i Statens pensjonskasse. Reiseutgifter vert godkjende etter gjeldande regulativ. Til løna kjem særlege regulativmessige godtgjeringar. Det vert gjeve tilbod om arbeidsretteleing.

Nærare opplysningar om stillinga kan ein få hjå prost Rolf Schanke Eikum tlf. 97 50 50 15 eller seksjonsleiar ved Bjørgvin bispedømme-kontor, Gunvor Taule Mjanger, tlf. 55 30 64 84.

Søknad via Bjørgvin bispedømme sine heimesider: www.kyrkja.no/bjorgvin

Søknadsfrist: 6. januar 2012.

Nidaros bispedømme

Embetet som prost i Nord-Innherad prosti i Nidaros bispedømme er ledig.

Prosten leder prestetjenesten i prostiet, bistår biskopen i dennes embetsutøvelse, gjer selv tjeneste som menighetsprest slik biskopen fastsetter, og utfører for øvrig de gjøremål som ligger til prosteembetet.

Til embetet stilles krav til høy faglig kompetanse, gode lederegenskaper og evne til samarbeid. Prosten skal motivere medarbeidere og menigheter til å arbeide i samsvar med kirkens målsettinger, herunder arbeide for å virkeliggjøre bispedømmets strategiske planer i lys av de særlige utfordringer menighetene i prostiet har.

Prostiet omfatter 17 sokn i Steinkjer, Inderøy, Mosvik, Verran, Namdalseid og Snåsa kommuner som har omlag 34.500 innbyggere. Prostiet betjenes av 10 sokneprester og en prostiprest. Det er knapt 30 årsverk tilsatt i de kirkelige felleselevene.

Prostens kontor er samlokalisert med Steinkjer kirkelige felleselevere og menighetene i Steinkjer kommune. Her har også prostiprest og 6 av sokneprestene kontor. Prosten har administrativ hjelp i 40 % stilling.

Steinkjer er fylkeshovedstad for Nord-Trøndelag fylke. Tjenestetilbudet er godt, med full barnehagedekning, stort svømmeanlegg, vel utbygd idrettstilbud for sommer- og vinteridrett, flere videregående skoler og høyskole. Steinkjer ligger sentralt i forhold til kommunikasjon og samferdsel.

Den som blir utnevnt, må rette seg etter tjenesteordning for proster. Vedkommende må finne seg i endringer av gjøremål og embetsdistriktets utstrekning, samt endringer i regler for pensjons- og aldersgrense.

Steinkjer kommune er innstilt på å anskaffe tjenestebolig for prosten. Det er knyttet boplikt til embetet. Den som blir utnevnt, må finne seg i de bestemmelser som måtte bli truffet om boligen, herunder leie, bruk og eventuell flytting av bosted.

Søkere må opplyse om de behersker begge målformer.

Stillingen lønnes i ltr. 68–79. Innskudd i Statens pensjonskasse.

Kvinner oppfordres til å søke.

Det vil bli utarbeidet offentlig søkerliste. Søkere gjøres oppmerksom på at opplysninger om dem kan bli offentliggjort selv om søkerne ber om ikke å bli ført opp på offentlig søkerliste, jfr. Offentlighetslova § 25, annet ledd.

Nærere opplysninger om lokale forhold og bispedømmet er tilgjengelig på følgende hjemmesider: www.kirken.no/nidaros, www.steinkjer.kirken.no, www.steinkjer.kommune.no. Kontaktpersoner: Stiftsdirektør Kristian Stendahl og seksjonsleder Steinar Skomedal, tlf. 73 53 91 00.

Søknad sendes tjenestevei med CV, vitnemål, attester og opplysninger om referanser til Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, Postboks 8004 Dep, 0030 OSLO.

Søknadsfristen er 13. januar 2012.

Avsender:
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av professor Harald Hegstad (ansv.), fung. sokneprest Sunniva Gylver, universitetslektor Sjur Isaksen og prost Kristin Moen Saxegaard.
Redaksjonssekretær: Eyolf Berg

ALLE HENVENDELSER rettes til:

Luthersk Kirketidende v/Eyolf Berg
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO.
Tlf. 91 17 65 37.
E-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

INTERNETT: www.lutherskkirketidende.no

ARTIKLER OG LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende mottas med takk og sendes på e-post til ovenstående adresse.

Pris kr. 550,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 750,- pr. år.
Abonnementet inkluderer Halvårsskrift for Praktisk Teologi (2 numre pr. år).
Kontonummer: 3000.14.73669
Abonnementet løper til det sies opp skriftlig (brev eller e-post).

ANNONSEPRISER

Det er muligheter for følgende 7 annonsemoduler i LK:

1. *1/2 kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 61 mm) kr 750,- +mva
  2. *Kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 127 mm) kr. 1000,- +mva
  3. *Halvside* (Høyde 177 mm, bredde 61 mm) kr. 2000,- +mva
  4. *Halvside* (Høyde 85 mm, bredde 127 mm) kr. 2000,- +mva
  5. *3/4 side* (Høyde 130 mm, bredde 127 mm) kr 2500,- +mva
  6. *Helside* (Høyde 177 mm, bredde 127 mm) kr. 3000,- +mva
  7. *Dobbelside* (Høyde 177 mm, bredde 2x127 mm) kr. 5000,- +mva
- Overstående priser gjelder s/hv-annonser. Tillegg for farger: kr. 1500,- +mva

ISSN 0332-5431

